

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS FAKULTETO
KONSTITUCINĖS TEISĖS KATEDRA**

Kristina Vaskelienė

Vakarinio sk. Teisės ir valdymo studijų programos studentė

**JUNGTINIŲ AMERIKOS VALSTIJŲ KONSTITUCIJOS PRIĖMIMO
ISTORINIS ASPEKTAS**

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas –
doc. dr. G. Mesonis

Katedros vedėjas –
prof. dr. E. Jarašiūnas

Vilnius, 2005

TURINYS

ĮVADAS	4
I. KOLONIJINIS PAVELDAS IR KONSTITUCIONALIZMO GENEZĖ	7
1. Amerikos kolonizacija: pirmosios konstitucingumo užuomazgos	7
2. Naujosios Anglijos konfederacijos formavimasis	11
3. Antroji kolonizacijos banga: kolonijų stiprėjimas	13
4. Konfederacija ir Nepriklausomybės deklaracija	17
II. FILADELFIJOS KONGRESAS	24
1. Anapolio konferencija	24
2. Madison'as ir Virdžinijos planas	27
3. Sherman'as ir Konektikuto kompromisas	29
4. Paterson'as ir Niudžersio planas	30
5. Hamilton'as ir Britiškas planas	31
6. Galutinis sprendimas: galių pasidalijimas	32
7. Pirmosios pataisos: Teisių Bilis	36
III. XIX-XX a. JAV KONSTITUCIJOS RAIDA	40
1. Pilietinio karo atspindžiai JAV konstitucijos pataisose	40
2. Vėlesnės konstitucijos pataisos: precedentų teisė	43
IŠVADOS	46
LITERATŪRA	49
SANTRAUKA	53
SUMMARY	54

IVADAS

„Kaip Biblija, ji turi būti skaitoma ir vėl, ir vėl“

Franklin Delano Roosevelt¹

Tokiais žodžiais, kalbėdamas apie konstituciją, 1937 metais Franklin'as Roosevelt'as kreipėsi per radiją į milijonus amerikiečių. Jis taip pat pridūrė, kad visas konstitucinis tekstas yra lengvai suprantamas. Ir su tuo sutinka daugelis Konstitucinės teisės specialistų tiek Europoje, tiek ir už Atlanto. Šio dokumento universalumą patvirtina faktas, jog per daugiau nei 200 metų buvo padaryta mažiausiai pataisų – tik 27. Antras šios konstitucijos išskirtinumas – tai pirmoji rašytinė konstitucija.

Pirmoji visuotinė konstitucija buvo priimta 1787 m. Jungtinėse Amerikos Valstijose, kurios išsivadavo iš kolonijinės priklausomybės Didžiajai Britanijai. JAV konstitucija ilgainiui tapo pagrindiniu pavyzdžiu rengiant kitas demokratinių valstybių konstitucijas. Pirmosios rašytinės konstitucijos Europoje - 1789 m. Prancūzijos konstitucija, Lenkijos ir Lietuvos valstybės Žečpospolitos 1791 m. priimta gegužės 3 d. konstitucija (ji priimta prieš galutinį Žečpospolitos žlugimą). Šios konstitucijos turėjo didžiulę įtaką vėliau priimtoms konstitucijoms.

XIX a. įvairių Europos valstybių-monarchijų piliečiai vis atkakliau reikalavo visuotinės konstitucijos įvedimo. Dauguma valdovų ilgainiui pasidavė spaudimui ir paskelbė konstitucijas, apribojančias jų pačių teises. Taip valstybės tapo konstitucinėmis monarchijomis. Demokratinių konstitucijų pagrindas - tautos suverenitetas. Tauta balsavimo metu išreiškia savo valią priimdama pagrindinį įstatymą.

Pirmoji rašytinė Konstitucija – bendros 13 nedidelių valstijų jungiančios federacinės respublikos Konstitucijos priėmimas – neatsitiktinis aktas: jis buvo sąlygotas realių ekonominių, politinių, socialinių, ideologinių visuomenės reikmių.

Konstitucijos tekstas buvo suformuluotas 1787 m. Filadelfijoje susirinkusio konfederacijos Konvento, kurio sudėtis, beje, neatspindėjo plataus atstovavimo. Iš 74 delegatų, išrinktų į Konventą, darbe dalyvavo 55, dalis jų išvyko anksčiau laiko ir tik 39 pasirašė Konstitucijos tekstą.

Konstitucija buvo ratifikuota atskirose valstijose išrinktų konventų. Delavero valstija pirmoji 1787 m. gruodžio 7 d. patvirtino šį dokumentą, o įstatymo galią jis igavo tik 1788 m. birželio 21 d., kai ją ratifikavo devintoji (Niudžersio) valstija. Tik trys valstijos Konstituciją patvirtino vienbalsiai, šešios valstijos ratifikuodamos reikalavo į tekstą įtraukti Teisių bilį.

¹ “Like the Bible, it ought to be read again and again“ F.D. Roosevelt (cit. pgl. Kammen M., 1996)

Pagrindinė konstitucijos idėja – valdžios centralizavimas. Tačiau pagal ją JAV – tai ne unitarinė, o federacinė, sąjunginė valstybė, kurios sudėtyje egzistuoja valstijos, turinčios savo konstitucijas, savo įstatymų leidybos, vykdomuosius ir teismo organus, gana plačias, bet jau gerokai labiau nei Konfederacijos straipsnių, ribotas savo teises.

Valdžios išskaidymo teorija, kurią išrutuliojo XVII - XVIII a. Europos politinės minties atstovai, buvo nukreipta prieš feodalinio absoliutizmo santvarką, kurioje visas valdymo funkcijas vykdė monarchas. JAV ši teorija įgavo naują atspalvį, nes nustatė valdžios koncentracijos vienosė rankose ribas ir iki minimumo sumažino galimybę radikaliems elementams užgrobti šalies valdymo svertus.

Naujos konstitucinės sistemos pagrindu tapo trys pagrindiniai politiniai - teisiniai principai: valdžios išskaidymas, federalizmas ir teisinė konstitucinė priežiūra. Valdžios išskaidymo principas tarnauja trijų valstybės valdžios šakų (įstatymų leidimo, vykdomosios ir teismų) organizacinei nepriklausomybei užtikrinti bei atitinkamoms funkcijoms atskirti. Federaliniu lygiu šios valdžios šakos yra atstovaujamos Kongreso, Prezidento ir Aukščiausiojo Teismo. Santykinai savarankiškų aukščiausiosios valdžios organų egzistavimas užtikrina JAV valstybinės santvarkos demokratinius pradus kaip tik “stabdžių ir atsvarų” mechanizmo dėka. Nors toks valstybinės sistemos subalansavimas apsunkina lankstumą ir operatyvumą, tačiau trukdo vienam kuriam nors valdžios organui uzurpuoti visą valdžią.

Faktiškai santykiai tarp trijų pagrindinių valdžios organų - Kongreso, Prezidento ir Aukščiausiojo Teismo – nuolat keičiasi, tačiau pats valdžios atskyrimo principas nekinta.

Temos aktualumą ir problematiką sąlygoja tai, kad JAV konstitucionalizmo raida Lietuvoje yra mažai tyrinėta. Pateikiama informacija yra fragmentiška ir neretai nesiejama su istoriniu kontekstu. Reikia pažymėti, kad istorinis JAV konstitucijos priėmimo aspektas iš vis nėra plačiai nagrinėtas akademinuose darbuose.

Šis tiriamasis darbas – tai bandymas užpildyti esamą spragą, atskleidžiant JAV konstitucijos priėmimo istorinį aspektą, įvertinant pažangiausių to meto veikėjų politinę mąstyseną, kurią įtakojo liberalizmo teorijų plitimas.

Tyrimo tikslas – įvertinti JAV konstitucijos priėmimo ir pirmųjų pataisų istorinį aspektą.

Tyrimo objektas – 1787 metų JAV konstitucijos priėmimo istorinis kontekstas.

Tyrimo uždaviniai:

1. apžvelgti atskirų valstijų (kolonijų) kūrimosi istorinį aspektą ir Anglijos įtaką;
2. apžvelgti pirmąsias valstijų konstitucijas bei liberalizmo idėjų įtaką vieningos konstitucijos priėmimui;

3. detalizuoti Filadelfijos kongreso svarbą;
4. apžvelgti konstitucingumo raidą pilietinio karo kontekste.

Tyrimo metodai: užsienio ir Lietuvos autorių mokslinės literatūros analizė, dokumentų analizė, sintezė ir pateikimas, palyginamasis metodas. Aprašomasis darbo metodas.

Darbe siekta atskleisti JAV konstitucingumo raidą, pradedant nuo pirmųjų valstijų įsikūrimo ir baigiant pirmosiomis pataisomis, bei konstitucijos įsigaliojimu.

I. KOLONIJINIS PAVELDAS IR KONSTITUCIONALIZMO GENEZĖ

1. Amerikos kolonizacija: pirmosios konstitucingumo užuomazgos

Jungtinių Valstijų Konstitucijos atsiradimą ir jos turinį lėmė keletas veiksnių. Prie esminių veiksnių išskirtinas Anglijos teorinis ir praktinis paveldas. Taip pat nemažą įtaką turėjo ir kolonijinė patirtis.

Po 1492 metų, kuomet Kristupas Kolumbas atrado Ameriką, vakarų valstybės (Ispanija, Portugalija, Prancūzija, Olandija ir Anglija) sukūrė milžiniškas kolonijas vakarų pusrutulyje. Ispanijos imperija tapusi teritorija nuo dabartinės Meksikos iki Panamos aprūpindavo Ispaniją auksu ir sidabru. Portugalų kolonijos (dabartinė Brazilija) bei anglų ir prancūzų valdomos žemės tiekė cukrų Europos rinkai. Be to, prancūzų, olandų ir anglų kolonijos šiaurės Amerikoje eksportavo didelį kiekį vilnos. Ši produkcija stimuliuo Europos ekonomiką ir pagreitino ekonominę revoliuciją, kuri išplėtė Europos prekybą ir gerovę.² Detalesnį Vakarų Europos ekspansijos iki 1650 metų vaizdą galima pamatyti 1 paveiksle.

Šiaurės Amerikos rytų pakrantėje iki XVIII a. ketvirtojo dešimtmečio gyvavo 13 Anglijai priklausančių kolonijų, tačiau jų teisinė padėtis nebuvo vienoda. Galima išskirti tris kolonijų tipus:

1. Anglijos karūnai priklausančios kolonijos. Jas valdė karaliaus skiriami gubernatoriai, bet jos turėjo ir gyventojų renkamus įstatymų leidybos susirinkimus;
2. savavaldės kolonijos, kurios veikė karaliaus chartijos pagrindu išduotos koloniją įsteigusiai prekybos kompanijai. Jose visos institucijos buvo renkamos pačių gyventojų;
3. privačios valdos. Atitinkama karaliaus chartija čia buvo dovanota atskiriems asmenims.

Pirmoji Anglijos kolonija Virdžinija, įsteigta 1607 m.³ Tam pagrindą davė 1606 m. balandžio 10 d. Anglijos karaliaus chartija, kuria jis suteikė savo pavaldiniams teisę įsikurti teritorijoje, kuri buvo pavadinta Virdžinija. Šia chartija karalius kartu suteikė ir licenciją verstis žemdirbyste. Be to, chartijoje nurodoma, kad siekiant greičiau įsikurti ir pradėti verstis žemdirbyste, būtina pasidalinti į dvi grupes, kurios vieną sudarytų tikri riteriai, džentelmenai ir pirkliai, o kitą – žemesnio sluoksnio žmonės.⁴ Tačiau pirmasis įsikūrimas nebuvo itin sėkmingas. Nesisekė ne tik

² Colonial America Encyclopedia Encarta [interaktyvus]:

http://encarta.msn.com/encyclopedia_1741502191/History_of_Colonial_America.html#s1 [2005 11 25]

³ Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 6

⁴ The First Virginia Charter (April 10, 1606). [interaktyvus]: <http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1601-1650/virginia/chart01.htm> [2005 11 25]

tiekti prekybai tinkamos produkcijos, bet ir derinti valdžios pasidalinimo klausimus. Todėl po trijų metų 1609 m. gegužės 3 d. sekė Antroji Virdžinijos chartija⁵, kuri buvo papildyta naujais žmonėmis iš Senosios Anglijos, tačiau ir tai nedavė laukiamų rezultatų. Išleista Trečioji Virdžinijos chartija⁶ 1612 m. kovo 12 d. bandė sutvarkyti susidariusią situaciją atsiunčiant konsultantus ir patarėjus, tačiau situacija iš esmės nesikeitė ir 1624 metais Virdžinijos kolonija perėjo į karališkojo sosto rankas.

1 pav. Šiaurės Amerikos kolonijos 1650 m.⁷

Šio darbo kontekste pirmoji Virdžinijos valstija yra svarbi dar ir kitu aspektu. 1619 metais šioje valstijoje Džeimstauno (Jamestown) mieste įvyko pirmasis piliečių susirinkimas (House of Burgesses), kitaip dar įvardijamas kaip pirmoji tokio pobūdžio asamblėja Amerikoje. Šią asamblėją sudarė 22 nariai, kurie įtvirtino tokias valstijos valdymo nuostatas:

1. gubernatorius skiriamas Londone;

⁵ The Second Virginia Charter (May 23, 1609). [interaktyvus]: <http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1601-1650/virginia/chart02.htm> [2005 11 25]

⁶ The Third Virginia Charter (March 12, 1612). [interaktyvus]: <http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1601-1650/virginia/chart03.htm> [2005 11 25]

⁷ Šaltinis: Encyclopædia Encarta: Colonial America. [interaktyvus]: http://encarta.msn.com/encyclopedia_1741502191/History_of_Colonial_America.html#s1 [2005 11 25]

2. gubernatoriaus taryba, susidedanti iš šešių gerai žinomų vietos gyventojų, skiriama gubernatoriaus nuožiūra;
3. gyventojų susirinkimas pradžioje susidėjo iš didžiausių plantacijų, vėliau iš apygardų.⁸

Piliečių susirinkimas turėjo įstatymų leidžiamąją galią, tačiau realiai jos veikla buvo apribota gubernatoriaus veto teise, tarybos ir ultimatyvių nurodymų iš Londono. Balsavimo teisė suteikta tik vyresniems nei 17 - kos metų vyrams.

Kaip jau buvo minėta, nuo 1624 metų Virdžinijos valstija perėjo karaliaus valdžion, tačiau piliečių susirinkimai dar vykdavo. Savaime suprantama, kad jų veiksmų laisvė buvo apribota. Tačiau nepaisant to, asamblėja su George'u Washington'u, Thomas'u Jefferson'u ir Patrick'u Henry'iu suvaidins labai svarbų vaidmenį siekiant nepriklausomybės.⁹

Konstitucingumo raidai ne mažiau svarbi yra ir 1620 metų spalio 11 d. Mayflower'io sutartis (žr. 2 pav.). Sutartis pasirašyta nepasiekus JAV krantų, laive, o pasirašyti turėjo visi pilnametystės sulaukę vyrai. Įvairūs šaltiniai skirtingai įvardina plaukusiųjų laivu piligrimų skaičių, tačiau sutinkama, kad jų buvo daugiau nei 100. Plaukusių piligrimų pagrindą sudarė Separatistų kongregacijos nariai, kurie slapstėsi nuo Anglijos bažnyčios persekiojimo. Sutartyje pasirašė 41 laivu plaukęs vyras, iš kurių kaip teigiama 37 buvo Separatistų kongregacijos nariai.¹⁰

Esminis Mayflower'io sutarties ypatumas – tai pirmasis rašytinis susitarimas, kuris rašytine forma įtvirtino ne tik daugumos valdymą, bet ir pagrindines moralines vertybes, politinės veiklos principus. Nuo šios sutarties pasirašymo momento moralinės vertybės tapo neatsiejama teisinio ir politinio gyvenimo dalimi ir įtakojo tolesnę konstitucionalizmo raidą Jungtinėse Amerikos Valstijose.¹¹ JAV konstitucionalizmo tyrinėtojo Lutz'o manymu „ Mayflower'io sutartis pirmiausia sukūrė bendruomenę ir tik po to – valdžią tai bendruomenei“¹²

Šio dokumento signatarai įsipareigojo vadovautis teisingumo ir lygybės principais („just and equal“) tiek politiniame, tiek ir religiniame lygmenyse. Atsižvelgiant į faktą, jog Plimuto kolonija negavo Anglijos karaliaus privilegijų (chartijos), Mayflower'io sutartis galiojo, kol 1691 metais Plimuto kolonija nebuvo prijungta prie Masačusetso kolonijos.¹³

⁸ Colonial Virginia: House of Burgesses. [interaktyvus] <http://www.u-s-history.com/pages/h1151.html> [2005 11 26]

⁹ Ten pat.

¹⁰ The Mayflower Compact (November 1620). [interaktyvus]: <http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1601-1650/plymouth/compac.htm> [2005 11 26]

¹¹ Mesonis G., Meilius K. Constitutional conventions and the theory of relativity of moral norms. *Warszawskie Studia Teologiczne*. Nr. XVII, 2004, 225.

¹² Lutz S. D. *The origins of the American Constitutionalism*. Louisiana State University Press, 1988 Cit. originalas: „The Mayflower compact first creates a community and only after that a government for that community.“, 21.

¹³ Mayflower Encyclopedia Encarta [interaktyvus]:

[http://encarta.msn.com/encyclopedia_761573892/Mayflower_\(vessel\).html](http://encarta.msn.com/encyclopedia_761573892/Mayflower_(vessel).html) [2005 11 26]

In y name of god Amen. We whose names are underwritten,
the loyal subjects of our dread Soueraigne Lord King James
by y grace of god, of great Britaine, France, & Ireland King
defondor of y faith, &c
Hauing undertaken, for y glorio of god, and aduancements
of y Christian^{faith} and honour of our king & countrey, a voyage to
plant y first Colonie in y Northern parts of Virginia. God
by these presents solemnly & mutually in y presence of god, and
one of another, Couenant, & combine our selues together into a
Ciuill body politicke; for ^{our} better ordering, & preservation & fur-
therance of y ends aforesaid; and by vertue hereof, to enacte,
constitute, and frame such just & equall Lawes, ordinances,
Acts, constitutions, & offices, from time to time, as shall be thought
most meete & conuenient for y generall good of y Colonie: vnto
which we promise all due submission and obedienc. In witness
whereof we haue hereunder subscribed our names at Cap-
codd y 11. of Nouember, in y year of y raigne of our soueraigne
Lord King James of England, France, & Ireland y eighteenth
and of Scotland y fifth. fourth. An: Dom. 1620.]

2 pav. Mayflower'io susitarimo rankraščio kopija¹⁴

1630 metais dar didesnė grupė puritonų, vadovaujami John'o Winthrop'o, turėdami Masačusetso akcinei bendrovei suteiktą teisę (charter) nuo Anglijos karaliaus Karolio I (Charles I) pasiekė Amerikos krantus. Jie transformavo akcinės bendrovės valdymo modelį ir pavadino jį Visuotiniu susirinkimu (General Court), kuris tapo šios naujos kolonijos legislatyvinio pagrindu. Pagal nustatytą tvarką, balsavimo teisę Visuotiniame susitinkime turėjo kiekvienas akcininkas. Be to, kolonijos įstatymų leidyboje balsavimo teisę įgydavo kiekvienas kvalifikuotas naujakuris. Winthrop'as ir jo bendraminčiai įkūrė atstovaujančiąsias institucijas kiekviename mieste ir miestelyje. Tačiau buvo apribota balsavimo ir politinio dalyvavimo teisė visoms moterims ir beveik pusei vyrų (visiems tiems, kurie nebuvo puritonai).

Winthrop'o vardas siejamas ir su Naujosios Anglijos Konfederacijos (New England Confederation) sukūrimu. Jis tapo pirmuoju jos prezidentu. Tačiau prie to bus sugrįžta vėliau.

¹⁴ Šaltinis: The Mayflower Compact. [interaktyvus]:
<http://www.historyplace.com/unitedstates/revolution/mayflower.htm> [2005 11 26]

Toliau tęsiant Anglijos kolonizacijos klausimą reikia atkreipti dėmesį į Marylando kolonijos įkūrimą. 1632 metais karalius Karolis I suteikė nuosavybės teisę aristokratui George'ui Calvert'ui į Merilendo žemes. Pats jis mirė tais pačiais metais, o turtą paveldėjo jo sūnus. Kalbant teisiškai, jis įgijo pilną teisę disponuoti žeme savo nuožiūra. Paskyręs savo brolių vadovauti kolonijai, 1649 metais jis pasiekė esminio tikslo – įgyvendino visų krikščioniškų pakraipų tikėjimo laisvę.¹⁵

Tikėjimo laisvę bei bažnyčios atskyrimą nuo bažnyčios įgyvendino ir Rod Ailando kolonija, kuriai vadovauti pradėjo iš Masačusetso 1635 metais išvartytas Roger'is Williams'as. Gyventojai galėjo išpažinti bet kurią krikščioniškos religijos atmainą ir turėti visas politines teises.¹⁶

Panašiu principu kūrėsi ir dar trys kolonijos: Niu Hampšyras, Niu Havenas ir Konektikutas. Pažymėtina, kad Konektikuto kolonija 1639 metais jau turėjo veikiančią Atstovų asamblėją ir visuotinai renkama gubernatorių. 1662 metais Niu Havenas ir Konektikutas susijungė į vieną koloniją, kurioje balsavimo teisė buvo suteikta visiems turintiems 40 ir daugiau akų žemės. Bažnytinė ir politinė valdžia buvo atskirtos ir kiekviena veikė pagal savivaldos principus.

Pirmasis Anglijos karalystės kolonizacijos etapas baigėsi, nes nuo 1640 iki 1660 metų vyko Anglijos revoliucija, kitaip dar žinoma kaip Puritonų revoliucija. Revoliucija prasidėjo nuo Ilgojo parlamento sušaukimo ir tęsėsi per du civilinius karus, karaliaus bylos nagrinėjimą ir nuteisimą, Oliver'io Cromwell'io respublikos eksperimentus iki Karolio II sugražinimo į sostą. Per tą laiką kolonijos sustiprėjo iš vidaus, jose jau galiojo savi atstovavimo ir vadovavimo principai.

2. Naujosios Anglijos konfederacijos formavimasis

Naujosios Anglijos konfederacijos formavimosi pagrindine priežastimi ir pasekme laikytinas Pequot'o karas 1637 metais¹⁷. Naujosios Anglijos sutarties pagrindu laikytinas siekis sustiprinti kolonijas ginantis nuo indėnų išpuolių. Hartforde (Konektikutas) susitikę keturių didžiausių kolonijų (Masačusetso, Plimuto, Konektikuto ir Niu Haveno) lyderiai siekė suformuoti gynybinį aljansą tarp bendraminčių (like-minded) išskyrus Anglijos rezidentus Meine ir laisvamanius iš Rod Ailando¹⁸.

Po keletą metų trukusių derybų, 1643 m. delegatai iš Konektikuto, Niu Haveno, Masačusetso

¹⁵ Maryland. Encyclopedia Encarta [interaktyvus]: http://encarta.msn.com/encyclopedia_1741502191_2/History_of_Colonial_America.html [2005 11 26]

¹⁶ Rhode Island. Encyclopedia Encarta. [interaktyvus]: http://encarta.msn.com/encyclopedia_1741502191_3/History_of_Colonial_America.html [2005 11 26]

¹⁷ Pequot War (1637) [interaktyvus]: <http://www.u-s-history.com/pages/h580.html> [2005 11 26]

¹⁸ Exploration and Settlement of Connecticut. [interaktyvus]: <http://www.u-s-history.com/pages/h543.html> [2005 11 26]

ir Plimuto kolonijų susitiko Bostone ir sukūrė Naujosios Anglijos Jungtines Kolonijas, labiau žinomas kaip Naujosios Anglijos Konfederacija.¹⁹

Konfederacijos pagrindą sudarė po du delegatus iš kiekvienos konfederacijos narės. Sprendimui priimti buvo nustatyta šešių ir aštuonių balsų kvota, siekiant priimti bet kokią sprendimą. Buvo numatyti reguliarūs kasmetiniai susirinkimai, neeiliniai susirinkimai buvo kviečiami tik nenumatytais atvejais, iškilus realiai grėsmei.

Indėnų išpuoliai nebuvo vienintelis motyvas susijungti į konfederaciją. Kaip matyti iš 3 paveikslo, buvo reali karo grėsmė iš olandų iš Naujųjų Nyderlandų bei prancūzų iš Kanados. Buvo tikimasi, kad Konfederacijos pagrindu pavyks spręsti ir kitas aktualias problemas, tarp kurių minėtinas kolonijų sienų klausimas.

3 pav. Politinis 1600 – 1640 metų kolonijų žemėlapis²⁰

Reikia pažymėti, kad naujai įsteigta Konfederacija netapo centrine valdžia Naujosios Anglijos kolonijose. Kiekviena iš jų išsaugojo politinį savarankiškumą.

¹⁹ New England Confederation 1643 – 1684. [interaktyvus]: <http://www.u-s-history.com/pages/h545.html> [2005 11 26]

²⁰ Šaltinis: Exploration and Settlement of Connecticut. [interaktyvus]: <http://www.u-s-history.com/pages/h543.html> [2005 11 26]

Konfederacija turėjo šiuos įgalinimus:²¹

1. nustatyti gynybos mokesčius, proporcingai nuo 16 – 60 reziduojančių vyrų skaičiaus kiekvienoje kolonijoje;
2. teisę pareikalauti iš Konfederacijos narių bendradarbiauti išduodant asmenis besislapstančius nuo teisingumo, pabėgusius vergus ir dezertyrus.

Tačiau didžiausia Masačusetso kolonija suprato, kad per daug įgaliojimų yra suteikta jos mažesnėms kaimynėms. Prasidėjo vidiniai nesutarimai, kuomet šios valstijos valdžia ignoruodavo jai nepalankius sprendimus. Kaip pavyzdį galima pateikti 1650 metais įvykusį faktą, kuomet Konektikuto atstovams, gyvenantiems olandų pašonėje, prireikė paramos dalyvaujant Anglų – Olandų konflikte. Nuo konflikto vietos nutolusi Masačusetso valstija atsisakė dalyvauti sprendžiant susidariusią padėtį. Todėl nenuostabu, kad Konfederacijos įtaka nuo to laiko stipriai sumažėjo. Tačiau iš naujo sustiprėjo 1675-76 metais išplieskus rimtesniam konfliktui, dar žinomam kaip Karaliaus Pilypo (Philip) karui.²²

Reikia pažymėti, kad Naujosios Anglijos konfederacija buvo pirmas žingsnelis paskatinęs glaudesnę kolonijų bendradarbiavimą. 1686 metais Anglijos karūna įkūrė Naujosios Anglijos Dominiją (Dominion of New England) prijungiant Niujorko ir Niudžersio kolonijas prie Naujosios Anglijos kolonijų. Vėliau, Prancūzijos ir Indėnų karo išvakarėse, septynios kolonijos svarstė Ben'o Franklin'o pasiūlytą Albany (Albany Plan of Union) susivienijimo planą dėl federalinės valdžios įtvirtinimo.

3. Antroji kolonizacijos banga: kolonijų stiprėjimas

XVII a. septintame dešimtmetyje Anglijoje pasibaigus revoliucijai, prasidėjo nauja kolonijinės ekspansijos banga. Tačiau nereikia pamiršti, kad vykusio revoliucija įnešė tam tikrų permainų mąstyme kaip turėtų būti organizuojamas šalies valdymas. Svarbiausiu revoliucijos pasiekimu laikytinas naujų politinių ir religinių idėjų generavimas, o taip pat ir suvokimas, kad valdžios galios turi būti ribotos.

Nereikia pamiršti, jog pirmoji kolonizacijos banga stokojo aiškios imperinės politikos kolonijų atžvilgiu. Situacija pradėjo keistis 1660 metais, kuomet Anglijos valdžia atstatė monarchiją į sostą pasodindama Karolį II. Tačiau karalius kai kuriais atžvilgiais tęsė savo pirmtakų politiką,

²¹ New England Confederation 1643 – 1684. [interaktyvus]: <http://www.u-s-history.com/pages/h545.html> [2005 11 26]

²² Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 19

kaip antai kolonijų dovanojimą savo ištikimiausiems rėmėjams. Karališkieji biurokratai vis daugiau darė įtakos formuojant Amerikos kolonijų politiką. Nemažą įtaką to laikmečio mąstysenai darė merkantilizmas.

Pirmieji merkantilistai turtą tapatino tik su auksu, pinigais, o jo šaltiniu laikė tik užsienio prekybą. Jie pirmieji panaudojo ir sąvoką „politinė ekonomija“ pabrėždami, kad šio mokslo objektas - ne atskiro ūkio organizavimo klausimai, kaip tai suprato senovės graikai ar viduramžių epochos gyventojai, bet visos šalies, visuomenės ekonominės problemos.²³

Merkantilistai teigė, kad šalys privalėtų elgtis viena su kita taip, lyg jos būtų pirkliai, besivaržantys dėl didesnio pelno. Dėl to vyriausybės turėtų remti pramonę, išleisdamos įstatymus, įgalinančius palaikyti mažus darbo ir produkcijos gamybos kaštus, o eksporto (prekių pardavimo užsienio šalims) kainą - didelę. Šitaip šalis pasiektų vadinamąjį teigiamą (palankų) prekybos balansą.²⁴

Kad pasiektų teigiamą prekybos balansą, Anglija bandė plėsti savo kolonijų skaičių. Buvo manoma, kad kolonijos tieks metropolijai pigią darbo jėgą, žaliavas ir taps nauja rinka jos pagamintoms prekėms realizuoti. Dėl to Didžioji Britanija amerikietiškosose savo kolonijose net išleido Navigacijos įstatymus²⁵. Navigacijos įstatymai (1651-1673) draudė kolonijoms gaminti tam tikrų rūšių prekes - kepures, vilnonius gaminius bei plieno lydinius - saugojo britų pramonę. Jie taip pat reglamentavo tam tikras prekes, daugiausia žaliavas, kurios negalėjo būti pardavinėjamos kitoms šalims, išskyrus Angliją²⁶. Pasipriešinimas šiems Navigacijos įstatymams buvo toks stiprus, jog manoma tuos aktus buvus viena pagrindinių priežasčių, sukėlusių Šiaurės Amerikoje karą dėl JAV nepriklausomybės.

Siekdama išplėsti savo įtaką ir padidinti kolonijų skaičių Anglija 1664 metais įsivėlė į karą su Olandija. Šio karo priežastimi laikytina tai, kad Olandijos pirkliai aktyviai prekiaavo tabaku, kuris buvo vienas pelningiausių to meto verslų. Karolis II atidavė užkariautą teritoriją savo broliui, kuris Naujosios Olandijos (New Netherland) teritoriją padalino į dvi savarankiškas provincijas: Niujorką, kuriai pats vadovavo ir Niudžersį, kurį atidavė Serui George'ui Carteret'ui ir Lordui John'ui Berkeley'ui.

Niudžersis sukūrė atstovaujamasias politines institucijas: gubernatoriumi liko kolonijos valdytojas, o taip pat buvo renkamas įstatymų leidžiamasis susirinkimas (assembly). Ir priešingai,

²³ Rempel G. Mercantilism. [interaktyvus]:

<http://mars.acnet.wnec.edu/~grempe/courses/wc2/lectures/mercantilism.html> [2005 11 27]

²⁴ Mercantilism. The Columbia Electronic Encyclopedia, 6th ed. Columbia University Press. [interaktyvus]:

<http://www.infoplease.com/ce6/bus/A0832738.html> [2005 11 27]

²⁵ Mercantilism. [interaktyvus]: http://encarta.msn.com/encyclopedia_761564630/Mercantilism.html [2005 11 27]

²⁶ Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 21

Niujorkas buvo valdomas išimtinai paskirto gubernatoriaus, nesuteikiant kolonijos gyventojams įstatymų leidybos teisės.

Karolinos kolonija buvo įkurta 1670 metais. Karolis II atidavė jo pirmtako, Karolio I įsteigtą koloniją aštuoniems aristokratams, kurie ją suskaidė į dvi kolonijas – Šiaurės ir Pietų Karoliną. Šios dvi kolonijos buvo organizuotos tik tam, kad jų savininkai galėtų gauti papildomų pajamų iš vykdomos veiklos, kurios pagrindą sudarė žemdirbystė. Balsavimo teisė dirbantiems fermose suteikta nebuvo, todėl atstovaujamosios institucijos šiose kolonijose vystėsi labai vangiai.

1681 metais Karolis II suteikė paskutinę savo privilegiją atiduodamas ganėtinai didelį plotą Amerikos žemių William'ui Penn'ui. Penn'as būdamas Draugų visuomenės (Society of Friends), dar žinomos kvakerių (Quakers) vardu, vadovu, įkūrė Pensilvanijos koloniją kaip prieglobstį šios religijos šalininkams. Kvakeriai buvo persekiojami Anglijoje dėl to, kad jie atsisakė tarnauti armijoje arba mokėti mokesčius Anglijos Bažnyčiai.²⁷

Penn'o Valdžios rėmai (Frame of Government) – rašytinė konstitucija, kurią jis parengė Pensilvanijos kolonijai 1681 metais (pagal kitus šaltinius 1682 m.)²⁸ – garantavo politinę ir religinę laisvę. Dokumente išdėstytos nuostatos uždraudė bet kokius bažnytinius ar religinius mokesčius ir suteikė visų klasių krikščionims balsavimo teisę.

Siekdami kontroliuoti besiplečiančias kolonijų valdas, Anglijos valdžia sukūrė sudėtingą administracinę sistemą, kontroliuojamą lordų (Lord of Trade). Lordai buvo svarbiausi vadovaujantys politikai, kurie buvo karaliaus įgalioti valdyti ir didinti jo nuosavybę Amerikos žemėse.²⁹

Bandydami sukurti centralizuotą imperiją be atstovaujamųjų institucijų, lordai stengėsi pakeisti kolonijų statusą iš turinčių savivaldos teisę bei privačių kolonijų į kolonijas, pavaldžias Anglijos karūnai. Šios pastangos pasiekė piką valdant Džeimsui II (1685-1688), kuris tikėjo dieviškąją karalių prigimtimi. Džeimsas II tikėjo, kad jis gali valdyti Angliją ir Amerikos kolonijas be jokių galios apribojimų.

Dirbdamas kartu su lordais Džeimsas II siekė panaikinti savivaldą turinčias puritoniškas kolonijas Naujojoje Anglijoje ir prijungti jas prie Niujorko ir Niudžersio. Tokiu būdu jis siekė sukurti milžinišką Naujosios Anglijos Dominiją.

²⁷ Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 11-12.

²⁸ Pateikiama remiantis: Pensilvania, a preimer [interaktyvus]: http://www.libraries.psu.edu/do/dbwholepdfs/26793875_whole.pdf [2005 11 27]

²⁹ Kammen M. G. The Origins of the American Constitution: A documentary history. Penguin books USA Inc., 1986, 7

Didžioji Revoliucija (Glorious Revolution), vykusi 1688 metais, trumpam sustabdė karūnos autokratiškus nuostatus plėtrą Amerikoje. Daugelis Parlamento lyderių oponavo Džeimsui II dėl jo religinių pažiūrų (Romos katalikas) ir absoliutizmo.³⁰

1689 metais Parlamentas pasiūlė karūną Džeimso dukrai Marijai, kuri buvo prisiekusi protestantė ir jos vyrui Viljamui. Jiems buvo suteikti Marijos II ir Viljamo III vardai. Be to, jie sutiko, kad Anglijoje būtų įtvirtinta konstitucinė monarchija. Tuomet kilo pilietiniai karai Masačusetse, Merilende ir Niujorke. Minėtos valstijos atmetė Naujosios Anglijos primestą valdymo formą ir atstatė kolonijų savivaldą.

1707 metais valdant karalienei Anai Anglija ir Škotija pasirašė Sąjungos aktą (Act of Union), kuriuo sukurta Didžioji Britanija. Vėliau valdant Jurgiui I ir Jurgiui II Didžiosios Britanijos biurokratai sumažino Amerikos kolonijų vidinę kontrolę. Taip jie tikėjosi paskatinti prekybos plėtrą su kolonijomis įsigyjant cukrų, tabaką ir ryžius.³¹

Įstatymų leidžiamieji susirinkimai Amerikoje netruko pasinaudoti šia suteikta proga didindami savo įtaką. Teoriškai gubernatoriai buvo dominuojantys politiniai veikėjai kolonijose. Jie vadovavo kariuomenei, turėjo teisę įstatymų leidybos institucijai rekomenduoti asmenis, skiriamus teisėjais, taikos teisėjais ir patarti kitais klausimais. Tačiau realiai, gubernatoriai turėjo dalintis savo valdžia su įstatymų leidžiamaisiais susirinkimais.³²

Nuo 1700 iki 1750 metų politinė įtaka palaipsniui perėjo iš Anglijos paskirtų gubernatorių ir tarybų į Amerikos kolonijose išrinktų įstatymų leidžiamųjų susirinkimų rankas. Britų pareigūnai priešinosi teigdami, kad kolonijų įstatymų leidžiamieji susirinkimai peržengia jiems leidžiamas įgaliojimų ribas. Pirmiausiai Masačusetse, vėliau Niudžersyje, Šiaurės Karolinoje ir Pensilvanijoje įstatymų leidžiamieji susirinkimai parodė savo galią ir kelerius metus atsisakė mokėti kolonijų gubernatoriams atlyginimą.³³

Įstatymų leidžiamųjų susirinkimų sukurta politinė sistema labiau priminė etinį nei demokratinį valdymo modelį. Daugumai baltodžių vyrų, kurie turėjo nuosavybės, buvo suteikta balsavimo teisė, tačiau skirtingai nei pagal britų teisinę sistemą, tik sveikas ir statusą visuomenėje turintis asmuo galėjo užimti atitinkamas pareigas.

Tačiau įstatymų leidžiamieji susirinkimai prarado savo galią priimdami nepopuliarius sprendimus. Kaip pavyzdį galima paminėti Niudžersio valstiją. 1730 metais šios kolonijos

³⁰ Cody D. The Glorious Revolution. [interaktyvus]: http://www.victorianweb.org/history/Glorious_Revolution.html [2005 11 28]

³¹ Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 26

³² Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3rd. Revised Edition. A Meridian Book, 1995, 1

³³ Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 27

valdytojas pabandė apmokestinti fermerius žemės nuomos mokesčiu, tačiau fermeriai šiam žingsniui aktyviai pasipriešino ir nieko nepavyko laimėti.

Galima paminėti ir Bostono atvejį, kuomet minia sugriovė prekybos pastatą, teigdami, kad narkotikų prekeiviams tokiu būdu buvo sudarytos sąlygos prekiauti, nors įstatymų leidžiamasis susirinkimas tokią veiklą iš principo draudė³⁴. Šie pavyzdžiai puikiai iliustruoja to laikmečio savivaldos filosofiją, kuri buvo stipriai išsąknyjusi to meto Anglijos kolonijų žmonių sąmonėje.

Besibaigiant kolonijiniam periodui 1763 metais, amerikiečiai gyveno naujame pasaulyje, turinčiame savas ekonomines, socialines bei politines taisykles. Dėl pastovaus gyventojų skaičiaus didėjimo visose kolonijose tuo metu buvo apie du milijonus rezidentų, kurie gyveno dinamiškos ekonomikos sąlygomis.

Ekonominė plėtra, vidiniai socialiniai konfliktai ir išaugusi Anglijos kontrolė privedė prie 12 metų trukusio konflikto dėl parlamentinių mokesčių ir administracinio valdymo, kurio kulminacija – 1775-1783 m. Amerikos Revoliucijos.

4. Konfederacija ir Nepriklausomybės deklaracija

Gyvenimo sąlygos Amerikoje XVIII a. nebuvo itin lengvos. Kolonistai, kurių dauguma buvo atvykę iš Anglijos, turėjo kovoti su atšiauriu klimatu (ypatingai šaltomis žiemomis), vietiniais gyventojais indėnais bei kitomis negandomis. Žmonės, kurie atvyko į Ameriką, buvo labai skirtingi. Nemaža dalis jų atvyko čia ieškodami nuotykių, kiti vengdami persekiojimų, tretį čia tarnavo. Dalį gyventojų sudarė vergai.

Kaip pastebi JAV konstitucingumo tyrinėtojai (Kammen M.G.³⁵, Lutz S.D.³⁶ ir kt.), sunkumai, su kuriais susidūrė Amerikos gyventojai, juos grūdino ir telkė bendradarbiavimui, jaučiant atsakomybę ne tik vienas kitam, bet ir kolonijai, žemei, kurioje jie gyveno. Būdami toli nuo karaliaus jie jautėsi laisvi.

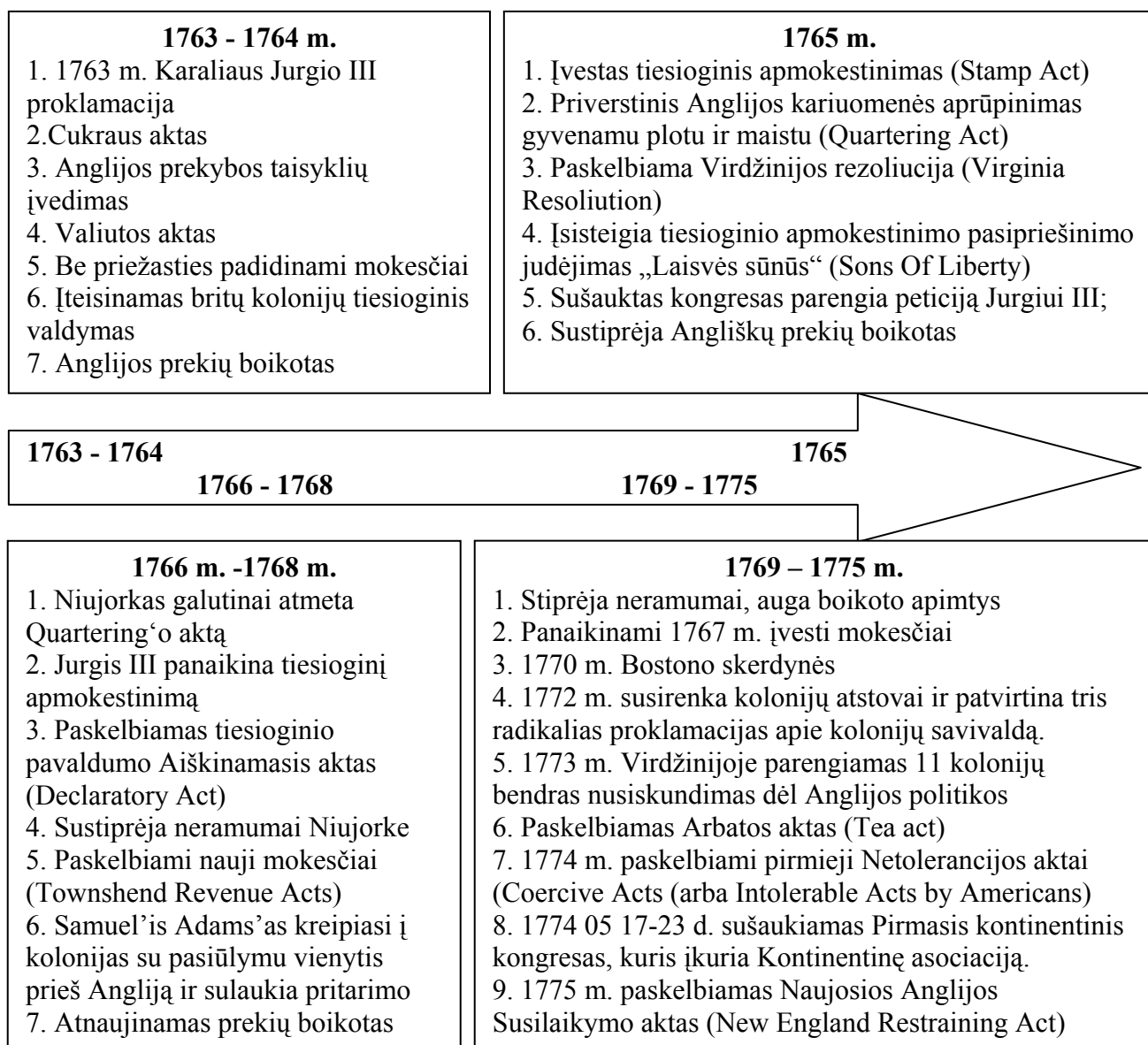
1763 – 1776 metais Anglijos kolonijos iš lojalių karaliaus subjektų pamažu tapo maištininkais, siekiančiais nepriklausomybės. To priežastimi reiktų laikyti pačią Didžiąją Britaniją. Galima išskirti aibę priežasčių, įtakojusių šiuos pokyčius. Dalis kolonistų nepriklausomybės siekė

³⁴ Cody D. The Glorious Revolution. [interaktyvus]: http://www.victorianweb.org/history/Glorious_Revolution.html [2005 11 28]

³⁵ Kammen M. G. The Origins of the American Constitution: A documentary history. Penguin books USA Inc., 1986, 9.

³⁶ Lutz S. D. The Origins of the American Constitutionalism. USA: Louisiana State University Press, 1988, 51-52.

vien dėl to, kad nesutapo jų ir karaliaus pozicijos, kiti jau buvo pilnai perkėle visą savo turtą iš Anglijos į Ameriką ir jų niekas nebesiejo su gimtaine.

4 pav. Revoliucijos prielaidos³⁷

Karas su Prancūzija ir indėnais bei jų sėkminga baigtis džiugino Didžiąją Britaniją, tačiau iš kitos pusės padidino biudžeto deficitą, padvigubindamas jo skolą. Visos sritys buvo apmokestintos, neišskiriant ir kolonijų. Pabrėžtina tai, kad kolonijos buvo apmokestintos netgi daugiau, nes esą

³⁷ Sudarytos autorės remiantis Geise D.R. (1992), Lutz S.D. (1986) bei Preliude to Revoliution [interaktyvus]: <http://www.historyplace.com/unitedstates/revolution/rev-prel.htm> [2005 11 28] pateikta medžiaga

reikėjo užtikrinti šių žemių saugumą.³⁸ Nuo 1763 iki 1765 metų Britanijos parlamentas priėmė keletą teisės aktų, su kuriais kolonistai iš esmės nesutiko (žr. 4 pav.).

Karaliaus Jurgio III proklamacija uždraudė kolonistams užimti naujas žemes Vakaruose ir ten apsigyventi, Valiutos aktu (Currency Act) buvo uždrausta naudoti popierinius pinigus apmokant skolas, Cukraus aktu (Sugar Act) apmokestintos prekės importuojamos į koloniją (cukrus, vynas, kava), kartu užtikrinta griežta šių prekių kontrolė. Kolonistai į tai atsakė Anglijos prekių boikotu ir kontrabanda.

1765 metais Didžiosios Britanijos parlamentas išleidžia seriją aktų, varžančių kolonistų teises ir laisves, įveda tiesioginius mokesčius į karaliaus išdą, primeta prievolę suteikti gyvenamą plotą ir maitinimą karaliaus kariuomenei. Kaip pastebi specialistai, pats tiesioginio apmokestinimo aktas (Stamp Act) neiššaukė revoliucijos, tačiau kartu su ankstesniais suvaržymais ir apribojimais turėjo tiesioginę įtaką.³⁹

Kaip atsakas į tiesioginius mokesčius buvo sušauktas kolonijų kongresas, kuriame dalyvavo 9 iš 13 kolonijų. Susirinkę atstovai pasmerkė tiesioginius mokesčius įvedantį aktą ir nusiuntė laišką (dar kitaip vadinamą Teisių deklaracija (The Declaration of Rights)) Anglijos karaliui ir parlamentui, kuriame aiškiai išreiškė nepasitenkinimą vykdoma politika ir suvaržymais. 1766 metais karalius panaikino šį aktą, tačiau, kaip pastebi tyrinėtojai, tai labiau pirklių boikoto pasekmė, nei minėtos Teisių deklaracijos.⁴⁰

Iki galo nesuvokę tiesioginių mokesčių padarinių ir nepasimokę iš savo klaidos, parlamentas 1767 metais pabandė įvesti tiesioginius mokesčius uždėdami muitus pagrindinėms prekėms, tokioms kaip stiklas, popierius, dažai ir arbata. Kolonistai į tai vėl atsakė prekių boikotu, tačiau šį kartą Anglijos politikai žengė drastišką žingsnį – įvedė savo kariuomenę į kiekvieną koloniją. Daugelį metų kareiviai gyveno tarp kolonistų įnešdami sumaištį, pyktį ir frustraciją. Amerikos politikai, įskaitant Benjamin'ą Franklin'ą, nuolat siūlė atmesti šiuos aktus ir išvesti kariuomenę. Tačiau Anglijos parlamentas vertindamas situaciją tik iš ekonominės pusės ignoravo kolonistų reikalavimus ir buvo priversti laikyti kariuomenę.⁴¹ Nepadėjo nei John'o Dickenson'o laišakai parlamentui,

³⁸ The Declaration of Independence. The U.S. Constitution online. [interaktyvus]: http://www.usconstitution.net/constop_decl.html [2005 11 28]

³⁹ Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3ed. Revised Editon. A Meridian Book, 1995, 3.

⁴⁰ Lutz S. D. The Origins of the American Constitutionalism. USA: Louisiana State University Press, 1988, 55.

⁴¹ The Declaration of Independence. The U.S. Constitution online. [interaktyvus]: http://www.usconstitution.net/constop_decl.html [2005 11 28]

kuriuose vykdoma politika įvardijama kaip antikonstitucinė ir destruktivi kolonijų laisvės atžvilgiu.⁴²

1770 metais neramumai Bostone virto pasipriešinimu - pasipiktinę amerikiečiai užpuolė dislokuotus kareivius. Teisingumo dėlei reikia paminėti, kad gyventojai kareivius puolė sniego gniūžtėmis, o pastarieji atsakė šūviais. Taip vadinamomis Bostono Skerdynėmis (Boston Massacre) pasinaudojo revoliucionieriai su Samuel'iu Adams'u. Bostonui pavyko pasiekti, kad kariuomenė būtų išvesta.

1773 metais paskelbtas Arbatos aktas (Tea Act), kuris atpigino proteguojamos kompanijos arbatą. Prieš kolonistus atsivėrė perspektyva: arba pirkti pigesnę arbatą, arba mokėti brangiau. Kolonistai vadovaujami Samuel'io Adams'o pasirinko antrąjį variantą ir visą atplaukusią arbatą išmetė Bostono uoste. Tai buvo lemtingas posūkis Amerikos ir Anglijos tarpusavio santykiuose. Į pareikalavimą sumokėti už arbatą, Bostonas atsakė neigiamai. To išdavoje 1774 metų kovą Anglijos parlamentas paskelbė Prievartos aktus (Coercive Acts), dar žinomus Netolerancijos aktų (Intolerable Acts) pavadinimu.

Žinia apie Netolerancijos aktus pasklido greitai ir 1774 metų rugsėjį Filadelfijoje įvyko kitas kolonistų susitikimas, kuriame dalyvavo 26 delegatai iš 12 kolonijų. Pirmasis Kontinentinis Kongresas priėmė Teisių ir nusiskundimų deklaraciją (Declaration of Rights and Grievances), kurią nusiuntė karaliui Jurgiui III. Deklaracijos pabaigoje išreiškiama viltis, kad santykius galima sureguliuoti taikiai abiem pusėms priimtiniu būdu. Tam reikia pašalinti esmines kliūtis tarpusavio bendradarbiavimui ir geresniam supratimui.⁴³

Prie kongreso buvo pasiūlyta prisijungti Kanadai ir Kontinentinė Asociacija tai palaimino. Suformuotas Saugumo komitetas buvo atsakingas už kryptingą Anglijos prekių boikotą. Kongreso pabaigoje buvo sutarta susirinkti 1775 metų gegužę, suteikiant karaliui galimybę susipažinti ir apsvarstyti jam išsiųstą deklaraciją.⁴⁴

Anglijos politikai nesugalvojo nieko geriau kaip pasiūsti didesnį kiekį kariuomenės neramumams slopinti. Amerikiečiai suprato, kad susidūrimas neišvengiamas, pradėjo formuoti savo karines pajėgas iš fermerių, žemdirbių, parduotuvių savininkų. Ilgai laukti neteko, jau 1775 metų

⁴² John Dickenson Letters from a farmer II [interaktyvus] <http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1751-1775/townshend/dickII.htm> [2005 11 29] ir John Dickenson Letters from a farmer IV [interaktyvus]: <http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1751-1775/townshend/dickIV.htm> [2005 11 29]

⁴³ Declaration and Resolves of the First Continental Congress (October 1774) [interaktyvus]: <http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1751-1775/independence/decres.htm> [2005 11 29]

⁴⁴ The Declaration of Independence. The U.S. Constitution online. [interaktyvus]: http://www.usconstitution.net/constop_decl.html [2005 11 28]

balandį pirmosios pajėgos pajudėjo iš Bostono į Konkordą, tačiau netekę amunicijos ir dalies vyrų buvo priversti atsitraukti.

Mėnesiu vėliau nei planuota Filadelfijoje susirinko antrasis Kontinentinis kongresas. Karaliaus atsakas į jų deklaraciją buvo akivaizdus. Kolonistai suvokė, jog karas yra neišvengiamas, ir tą kovą jie turėjo laimėti. Nepaisant pavienių pasiūlymų bandyti situaciją spręsti taikiai, buvo nuspręsta nesuteikti antrojo šanso Anglijai. Kongresas su pertraukom posėdžiavo pavasarį ir vasarą derindami pozicijas vietos ekonomikos klausimais, tokiais kaip prekybos standartai, valiuta bei bandė nubrėžti užsienio politikos gaires ypatingą dėmesį skiriant diplomatiniam sektoriui. Kaip pastebi Padover'is K.S.⁴⁵, Kongrese ne tik buvo suderinta bendra kolonijų vadovų pozicija prasidėjusiame kare, bet ir jis pats tapo jungtine sukilusių kolonijų – teisiškai dar neiformintos jų konfederacijos – valdžios institucija.

Kaip pastebi tyrinėtojai, dauguma Kongreso narių nebuvo įsitikinę savo teisumu dėl Nepriklausomybės deklaracijos būtinumo. Tačiau išymūs kolonijų žmonės, tokie kaip mokslininkas ir rašytojas Benjamin'as Franklin'as, įrodinėjo, kad Anglijos parlamentas negalės nustatyti mokesčių ir muitų jų gyventojams, kurie neturi savo atstovų tame parlamente. Jeigu jiems nepripažįstamos lygios teisės, tai lieka viena išeitis – atsiskirti nuo Anglijos⁴⁶.

1776 m. sausį Thom'as Phaine'as, politikas ir rašytojas, atvykęs į Ameriką iš Anglijos išleido nedidelę 50 puslapių knygelę „Sveikas protas“, kurioje kritikavo paveldimą monarchiją ir teigė, jog vienas garbingas žmogus visuomenei yra kur kas vertingesnis nei „visi kada nors gyvenę karūnuoti niekšai“. Jis pateikė dvi perspektyvas – tolesnį nuolaidžiavimą tironiškam karaliui ir atgyvenusiai valdžiai arba laisvą ir laimingą gyvenimą savarankiškoje ir nepriklausomoje respublikoje. Išplatintas visose kolonijose „Sveikas protas“ sutvirtino daugelio amerikiečių troškimą atsiskirti⁴⁷ Kaip pastebi tyrinėtojai, 1776 metų pavasarį daugelio Amerikiečių mintyse plevėno laisvės idėja.

1776 metų birželį Richard'as Henry's Lee pasiūlė tris dalykus:⁴⁸

1. paskelbti kolonijų nepriklausomybę nuo Anglijos;
2. kolonijos turi susijungti tarpusavyje kažkokiu būdu;
3. užsienio aljansai turi būti nutraukti.

⁴⁵ Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3ed. Revised Editon. A Meridian Book, 1995, 4.

⁴⁶ Tocqueville A. Apie demokratiją Amerikoje. Amžius, 1996, 38.

⁴⁷ Cincotta H. JAV istorijos apybraiža. Vilnius: Jungtinių valstijų informacijos agentūra, 2000, 72-74.

⁴⁸ The Declaration of Independence. The U.S. Constitution online. [interaktyvus]:

http://www.usconstitution.net/constop_decl.html [2005 11 28]

Buvo sudarytas komitetas nepriklausomybės klausimui svarstyti. Komitetą sudarė tokios iškilios to laikmečio asmenybės kaip John'as Adams'as, Ben'as Franklin'as, Robert'as Livingston'as, Roger'is Sherman'as ir Thomas Jefferson'as.

Visi tyrinėtojai pripažįsta, kad rengiant Nepriklausomybės deklaracijos tekstą, daugiausiai nuveikė Thom'as Jefferson'as. Pagaliau 1776 m. liepos 4 d. šią deklaraciją, po keletos pataisų, Antrajame kontinentiniame kongrese vienbalsiai priėmė visų 13 kolonistų atstovai. Nepriklausomybės deklaracija įsigaliojo nuo 1776 m. gruodžio 20 dienos.

Nepriklausomybės deklaracija ne tik paskelbė naujos valstybės gimimą – gimė nauja nacija Jungtinės Amerikos Valstijos⁴⁹ - bet ir iškėlė žmogaus laisvės koncepciją, turėjusią didelės įtakos viso pasaulio raidai. Deklaracija remiasi prancūzų ir anglų švietėjų politine filosofija, tačiau ypač daug pasisemta iš vieno šaltinio – J. Locke'o „Antrojo traktato apie valstybės valdymą“. Tradicines anglų teises Locke'as apibūdino kaip prigimtines visų žmonių teises. Pirmoji deklaracijos pastraipa atkartoja Locke'o visuomenės sutarties teoriją⁵⁰.

Deklaracijoje Thom'as Jefferson'as pritaikė Locke'o principus padėčiai kolonijose stabilizuoti. Kovoti už Amerikos nepriklausomybę reiškė kovoti už valdžią, besiremiančią visuotiniu sutikimu, o ne karaliu, „susimokiusiu su kitais primesti mums valdžią, svetimą mūsų santvarkai ir nepripažįstamą mūsų įstatymų...“. Tik visuotiniu sutikimu grindžiama valdžia gali laiduoti prigimtines teises į gyvybę, laisvę ir laimės siekimą. Vadinasi kovoti už Amerikos nepriklausomybę reiškė kovoti už savo prigimtines teises⁵¹.

Tai ypatingai atsispindi Nepriklausomybės deklaracijos pabaigoje, kur pasakyta, kad „tautos vardu ir jos įgaliotas“ Kongresas skelbia, jog suvienytos kolonijos turinčios būti „laisvomis ir nepriklausomomis Valstijomis“. Jos įgyja teisę skelbti karą, sudaryti taiką, ištraukti į sąjungas, prekiauti ir daryti visa tai, ką turi teisę daryti kiekviena nepriklausoma valstybė. Begalinį laisvės troškimą atspindi paskutinis deklaracijos sakinytis: „Tvirtai pasitikėdami Dieviškosios Apvaizdos globa, mes palaikome šią deklaraciją ir esame pasiryžę dėl jos atiduoti savo gyvybes, turtus ir mūsų švenčiausią turtą – garbę“⁵².

Apibendrinant reikia pastebėti, kad iki 1776 metų Amerikos kolonijos buvo Anglijos subjektai, gyvenantys konstitucinėje monarchijoje. Nuo pirmųjų kolonistų išsilaipinimo, iki

⁴⁹ The Declaration of Independence. The U.S. Constitution online. [interaktyvus]:

http://www.usconstitution.net/consttop_decl.html [2005 11 28]

⁵⁰ Cincotta H. JAV istorijos apybraiža. Vilnius: Jungtinių valstijų informacijos agentūra, 2000, 72-74.

⁵¹ Cincotta H. JAV istorijos apybraiža. Vilnius: Jungtinių valstijų informacijos agentūra, 2000, 72-74.

⁵² The Final Text of the Declaration of Independence, July 4 1776 [interaktyvus]: <http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1776-1800/independence/doi.htm> [2005 11 29]

Nepriklausomybės deklaracijos paskelbimo, amerikiečių politinė sąmonė nuolat kito įgaudama naują formą, kuri pasireiškė 1776 m. liepos 4 d.

Nepriklausomybės Deklaracijoje minimas politinis darinys, pavadintas Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, bet joms dar teko padėti daug pastangų ir pralieti nemažai kraujo, kol 1783 m. rugsėjo 3 d. Paryžiuje buvo pasirašyta taikos sutartis su Anglija. Tik tada pastaroji pripažino savo buvusių kolonijų laisvę, suverenumą ir nepriklausomybę.

Galima teigti, kad paskelbdami Nepriklausomybę, amerikiečiai ne atmetė Anglijos konstituciją, tačiau tiksliau būtų sakyti, jog jie sukūrė savo konstitucinę tradiciją. Šią tradiciją jie testavo nuo 1776 iki 1787 metų, perrašinėdami atskirų valstijų konstitucijas bei rengdami Konfederacijos straipsnius.

II. FILADELFIJOS KONGRESAS

1. Anapolio konferencija

Nepriklausomybės Deklaracija pirmiausia, žinoma, buvo naujos nepriklausomos valstybės gimimo liudijimas, o pats buvusių Anglijos kolonijų virtimas nepriklausomomis suverenomis valstybėmis buvo nepaprastos politinės svarbos įvykis. Tačiau šio dokumento reikšmė daug platesnė, jame skelbiamos idėjos padarė didelį poveikį JAV konstitucionalizmo raidai.

Trečiasis Kontinentinis kongresas prasidėjo netrukus pasibaigus antrajam – 1776 m. gruodžio 20 dieną. Šis kongresas modifikavo ir pabaigė rengti Konfederacijos sutartį. 1777 m. sausio 15 d. Konfederacijos straipsniai pateikti kolonijų svarstymui. Kaip pastebi Lutz'as,⁵³ Dickinson'o komiteto parengtas Konfederacijos straipsnių paketas buvo stipriai pakeistas, kol jį priėmė visos kolonijos. Originale buvo numatyta stipri centrinė valdžia turinti plačius įgaliojimus veikti, tačiau ratifikuotame variante tai neišliko. Konfederacijos straipsniai formaliai pakeitė kolonijų pavadinimą į valstijų.

Dėl vykstančio karo ir nesutarimų tarp kolonijų, Konfederacijos straipsnių ratifikacija truko tris su puse metų, kol buvo ratifikuota kiekvienos iš valstijų. Paskutinė valstija dokumentą ratifikavo tik 1781 m. kovo 1 d.⁵⁴

Sutartis sukūrė Konfederaciją, pavadintą Jungtinėmis Amerikos Valstijomis. Šioje konfederacijoje kiekviena valstija išsaugojo savo savarankiškumą, tačiau tuo pačiu delegavo keletą įgaliojimų, tokių kaip saugumo politika. Tokia politinė atskirų vienetų nepriklausomybė turėjo tiek teigiamų, tiek neigiamų aspektų konfederacijos veiklai.

Nagrinėjant Konfederacijos straipsnius, pirmiausiai užkliūna įtvirtinta nuostata, kad atitinkami sprendimai priimami ne mažiau nei devynių valstijų atstovų balsais. Prie Konfederacijos sutarties prisijungus naujai valstijai skaičius „devyni“ jau nebeatspindi 2/3 sprendimo priėmimo kvotos. Kiekvienu atveju norint pakeisti šią nuostatą reikia atitinkamo kiekio valstijų pritarimo, priklausomai nuo prisijungusių valstijų skaičiaus.⁵⁵

Antroji akivaizdi problema iškyla tuomet, kai norima pakeisti bent vieną Konfederacijos sutarties straipsnį – sprendimas turėjo būti priimamas vienbalsiai.

⁵³ Lutz S. D. The Origins of the American Constitutionalism. USA: Louisiana State University Press, 1988, 127

⁵⁴ Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 39

⁵⁵ The Articles of Confederation [interaktyvus]: <http://www.usconstitution.net/articles.html#Article6> [2005 11 30]

Jungtinės Valstijos neturėjo savarankiškos ir bendros mokesčių politikos. Buvo pasikliaujama atskirų valstijų gera valia mokėti ar nemokėti mokesčius į Konfederacijos biudžetą. Pastebėtina, kad Konfederacijos valdžia neturėjo įgalinimų leisti įstatymus mokesčių srityje.

Jungtinės Valstijos taip pat neturėjo jokių galių reguliuojant prekybą tarp pačių valstijų ir už jos ribų. Tai lėmė aršią konkurenciją tarifų srityje. Konfrontacija mokesčių srityje ribojo galimybes pašalinti ekonominę depresiją, susidariusią pokario metu bei lėmė lėtą bendrą ekonominį augimą.⁵⁶

XVIII a. 8-ojo dešimtmečio pabaigoje septynios iš trylikos valstijų turėjo labai ryškių pretenzijų dėl žemių Vakaruose. Šios septynios žemes turinčios valstijos turėjo aiškų pranašumą prieš šešias „bežemes“ valstijas.

5 pav. Valstijų ekspansija į Vakarus⁵⁷

Pasidarė aišku, jog vakarinių žemių pardavimas praturtins ir taip dideles valstijas ir sudarys prielaidas veikti visai be mokesčių. Mažosios valstijos baiminosi, kad gali prarasti nuolatinius

⁵⁶ Cincotta H. JAV istorijos apybraiža. Vilnius: Jungtinių valstijų informacijos agentūra, 2000, 72-74.

⁵⁷ Šaltinis: Western Land Claims [interaktyvus]: <http://www.u-s-history.com/pages/h1160.html> [2005 12 02]

gyventojus ir praras bet kokią įtaką. Ekspansija į vakarines žemes (5 pav.) dažniausiai buvo vykdoma remiantis senomis kolonijoms sutektomis privilegijomis. Situacija komplikavosi, nes kolonijos dažnai peržengdavo viena kitos ribas ir dėl šios priežasties neretai susikirsdavo atskirų valstijų interesai.

Šie sunkumai išryškėjo ir rengiant Konfederacijos sutarties straipsnius, tačiau situaciją realiai pavyko sutvarkyti tik patvirtinus JAV konstituciją.

Taigi akivaizdu, jog XVIII a. 8-ojo dešimtmečio pabaigoje JAV turėjo nemažai esminių sunkumų. Toliau buvo ieškoma būdų, kaip sukurti (patobulinti) nacionalinę valdžią, kuri turėtų daugiau galios negu jau egzistuojanti.

1786 m. buvo sušaukta konferencija vidaus prekybos reikalams naujojoje valstybėje aptarti. Kaip jau buvo minėta, Konfederacijos valdžia neturėjo įgaliojimų reguliuoti prekybą tarp valstijų. Konferencija buvo sušaukta aptarti būdus, kaip palengvinti prekybą ir nustatyti taisykles bei nuostatus. Konferenciją inicijavo Virdžinija, raginama vieno iš didžiausių to meto šviesuolio James'o Madison'o. Madison'as ketino ne tik aptarti prekybos reikalus, tačiau svarbių klausimų aptarimo viltys žlugo tik atvykus į konferenciją. Iš 13 valstijų, tik 5 atsiuntė savo atstovus: Delavero, Niudžersio, Niujorko, Pensilvanijos ir Virdžinijos (Delaware, New Jersey, New York, Pennsylvania ir Virginia), o iš jų tik trys Delavero, Niudžersio ir Virdžinijos turėjo pakankamai delegatų pasisakyti už savo valstiją.⁵⁸

Susiklosčius tokioms aplinkybėms, susirinkusieji, jų tarpe keletas žymiųjų to meto politikų, tokių kaip James'as Madison'as, Alexander'is Hamilton'as, George'as Read'as ir Edmund'as Randolph'as, aptarė esamą padėtį. Daugelis buvo nepatenkinti esama valdžios sistema. Delegatai nutarė surengti kitą konferenciją vasarą Filadelfijoje, kurioje turėtų dalyvauti daugiau valstijų delegatų⁵⁹.

Numatytoje konferencijoje buvo tikimasi apžvelgti visą JAV situaciją bei siekti pakeisti Konfederacijos straipsnių nuostatas, kurias svarstant pasirodys jog būtina parengti Federalinę konstituciją, kuri būtų adekvati valstijų poreikiams.⁶⁰

A. Hamilton'as parengė konferencijos darbotvarkę ir 1786 m. rugsėjo 14 d. nusiuntė į Kongresą svarstymui. Kongresas sutiko surengti kitą, didesnės apimties konferenciją 1787 m. vasario 21d. Reikalai pajudėjo, nors nedaugelis tuo metu galėjo nujausti, kokie svarbūs pokyčiai laukia ateity.

⁵⁸ Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3ed. Revised Editon. A Meridian Book, 1995, 18.

⁵⁹ The Constitutinal Convention [interaktyvus]: http://www.usconstitution.net/constop_ccon.html [2005 12 02]

⁶⁰ The Report of the Annapolis Conference [interaktyvus]: <http://www.usconstitution.net/annapolis.html> [2005 12 02]

2. Madison'as ir Virdžinijos planas

James'as Madison'as į Filadelfiją atvyko dviem savaitėmis anksčiau, kad galėtų apgalvoti tai, ko jis siekė šia Konvencija. Jo nuomone, Konfederacija turėjo keletą pagrindinių problemų: valstijos nebuvo įsipareigojusios mokėti sąžiningos dalies į nacionalinį biudžetą; jos nevaržant pažeidinėdavo tarptautines sutartis; jos nepaisė Kongreso ir be paliovos pažeidinėdavo viena kitos teises.⁶¹

Be to, James'as Madison'as taip pat manė, kad mažumų teisės valstijose pažeidinėjamos, ypač ekonomikos reikaluose. Jis buvo įsitikinęs, kad Konfederacija per daug sureikškina valstijos suverenitetą ir nekreipia pakankamai dėmesio į nuoseklią ir teisingą politiką ir prigimtinių teisių palaikymą.⁶²

Madison'o idėja (žinoma ne nauja, tačiau unikali Jungtinėse Valstijose) buvo atgaivinti JAV laikantis visiškai kitokios valstybės formos - respublikos modelio. Respublikoje žmonės yra aukščiausioji valdžia, kurią atstovauja jų pačių išrinkti valdžios atstovai.

Tų laikų Konfederacijos modelis buvo visiškai priešingas – valstijos paskirdavo Kongreso narius. Madison'o vizijoje buvo atskiros valdžios su atskiromis pareigomis ir dominuojanti vyriausybė, pažabojanti valstijų galią.

Virdžinijos delegatai susitiko iki Konvencijos pradžios. Jie aptarė detales to, kas vėliau tapo žinoma kaip Virdžinijos planas. Jo pagrindiniai bruožai:⁶³

- dviejų rūmų įstatymų leidžiamoji valdžia;
- abiejų rūmų narių skaičius nustatytas proporcingai;
- žemesnieji rūmai renkami gyventojų;
- aukštesniuosius rūmus renka žemesnieji rūmai;
- įteisinta galinga legislatūra;
- vykdomoji valdžia turi tarnauti tam, kad būtų užtikrintas leidžiamojo organo valios vykdymas; renkama iš įstatymų leidžiamosios valdžios;
- teismų sistemos formavimas įteisinant tarnybą „iki gyvos galvos“;
- vykdomoji valdžia turi teisę vetuoti įstatymus, panaikinti žemesnių subjektų sprendimus;
- įteisinti nacionalinį veto, bet kokiam atskiros valstijos nutarimui ar įstatymui.

⁶¹ Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3ed. Revised Editon. A Meridian Book, 1995, 52-53.

⁶² Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 51.

⁶³ The Constitutional Convention [interaktyvus]: http://www.usconstitution.net/consttop_ccon.html [2005 12 02]

Kaip pastebi Lutz'as,⁶⁴ dviejų rūmų įstatymų leidžiamoji valdžia jau buvo užprogramuota ir įteisinta daugelio valstijų pirmosiose konstitucijose, tokiu būdu suteikiant gyventojams teisę patiems įtakoti sprendimų priėmimą.

Taip pat A. J. Lane'as Federaliste (Hamilton et al., 1961) pastebi išdėstyta teorija, pagal kurią konstitucionalizmas, be valdžių padalijimo, reikalauja dar ir stabdžių ir atsvarų tarp svarbiausių politinių lošėjų – karaliaus, prezidento arba kabineto, nacionalinio susirinkimo, arba parlamento, ir teisėjų sistemos.⁶⁵

Lyginant pirmąsias atskirų valstijų konstitucijas ir pasiūlytą Virdžinijos planą galime išskirti ir kitus panašumus:⁶⁶

1. žemesnieji rūmai renkami tiesiogiai;
2. aukštesnieji rūmai formuojami iš žemesniųjų trumpesnei kadencijai nei žemesnieji;
3. įteisinta vykdomoji valdžia dažniausiai renkama iš įstatymų leidžiamosios tarpo;
4. įtvirtinamos žmogaus teisės ir laisvės.

Aukščiau pateikti panašumai nereiškia, kad visose valstijose buvo vienoda politinė sistema. Kiekviena valstija priimdama konstituciją turėjo savo specifiką. Tačiau bendri bruožai neabejotinai įtakėjo Madison'o mąstyseną. Jis neturėjo planų kardinaliai sugriauti jau nusistovėjusią tvarką. Tačiau jo pasiūlytas planas sukėlė karštas diskusijas susirinkusiųjų tarpe.

James'o Madison'o pasiūlytą planą galima geriau suprasti išsiskaičius į Federalistų laikraščius (Federalist Papers). O jei dar tiksliau, į 51 numerį, kuriame pagrindžiamas valdžios formavimo būtinumas pasitelkiant tikėjimo simbolius: „Jei žmonės būtų angelai, nereiktų jokios valdžios. Jei angelai vadovautų žmonėms, nebūtų reikalinga nei tiesioginė, nei netiesioginė kontrolė. Apibrėžiant valdžią, kuri vykdoma žmonių valdant kitus žmones, didžiausia kliūtis yra ši: pirmiausiai tu turi sukurti valdžią, kuri kontroliuotų pavaldinius, bet iš kitos pusės reikia ją priversti kontroliuoti save. Žmonių pasitikėjimas, be jokių abejonių, yra pirminė valdžios kontrolė, bet patirtis verčia imtis atsargumo priemonių.“⁶⁷

⁶⁴ Lutz S. D. The Origins of the American Constitutionalism. USA: Louisiana State University Press, 1988, 85.

⁶⁵ Lane E. J. , Konstitucija ir politikos teorija, Kaunas: Naujasis lankas, 2003, 139.

⁶⁶ pateikta lyginant Lutz S. D. The Origins of the American Constitutionalism. Louisiana State University Press, 1988, 103 – 109 ir Constitutions, Statutes, and Legislative Information - By State [interaktyvus]: <http://www.law.cornell.edu/statutes.html> [2005 12 03]

⁶⁷ Federalisti No. 51 [interaktyvus]: <http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1776-1800/federalist/fed51.htm> [2005 12 04] Cit. originalas: “If men were angels, no government would be necessary. If angels were to govern men, neither external nor internal controls on government would be necessary. In framing a government which is to be administered by men over men, the great difficulty lies in this: you must first enable the government to control the governed; and in the next place oblige it to control itself. A dependence on the people is, no doubt, the primary control on the government; but experience has taught mankind the necessity of auxiliary precautions.”

Apibendrinant Madison'o planą reikia pažymėti, kad jis pabandė apjungti liberalias idėjas ir išplėstinės respublikos sampratą (extended republic). Tačiau konstitucijos nuostatose nerasime nieko, kas tiesiogiai leistų pajauti išplėstinės respublikos bruožus. Tas pačias nuostatas galima rasti ir Konfederacijos straipsniuose. Tačiau vertinant iš kitos pusės, Konfederacijos straipsniai įtvirtino patį išplėstinį darinį - konfederaciją, o Madison'as pateikė demokratijos pagrindus – tiesioginius rinkimus, ko nebuvo Konfederacijos sutartyje. Taigi, Konfederacijos straipsniai sukūrė išplėstinę konfederaciją, o konstitucija įtvirtino išplėstinę respubliką.

3. Sherman'as ir Konektikuto kompromisas

Didžioji dauguma debatų pirmosiomis savaitėmis buvo susijusi su Virdžinijos plano peržiūrėjimu. Kaip pastebi Lutz'as, daugelį klausimų buvo galima buvo išspręsti. Tokie klausimai, kaip bėgliai vergai, eksporto ir importo mokesčiai buvo mažareikšmiai, palyginus su iš tiesų svarbiu klausimu, laukiančiu Konvencijos – atstovavimu.⁶⁸

Atvirai kalbant, mažosios valstijos niekada nebūtų sutikusios su grynai reprezentacine valdžios forma. Jos išvelgė mažų, neefektyvių valstijų aneksijos galimybę, didėjant didžiųjų valstijų populiacijai. Kai kuriems, pavyzdžiui Delavero delegacijai, buvo nurodyta palikti Konvenciją, jei būtų pasiektas kompromisas dėl lygios rinkimų teisės įstatymų leidžiamajoje institucijoje. Didelės valstijos jautė, kad lygi rinkimų teisė buvo iš prigimties nesąžininga ir ketino bet kokiomis priemonėmis ją uždrausti. Šiandien toks konfliktas atrodo keistas, tačiau Konvencijoje, dydis, ar numatomas dydis, buvo didelė skirianti linija.⁶⁹

Mažos valstijos buvo nustebusios, kaip tvirtai didelės valstijos pasisako už proporcingumą.⁷⁰

Atstovavimo klausimo sprendimas, pasiūlytas vyraujančiame Virdžinijos plane, buvo svarstomas 1787 m. birželio 9. Grėsmė išardyti Konvenciją, o ir valstijas, sklandė iš vienos klausimo pusės į kitą. Laimei, tą dieną posėdis buvo perkeltas iš šeštadienio į pirmadienį, leidžiant visų valstijų delegatams šiek tiek atvėsti.

Birželio 11 d. Roger'is Sherman'as iš Konektikuto pakilo ir pasiūlė: „rinkimų teisės proporcija vienuose rūmuose turėtų priklausyti nuo atitinkamo laisvųjų gyventojų skaičiaus, o antruosiuose – kiekviena valstija turėtų vieną balsą ir ne daugiau“.⁷¹

⁶⁸ Lutz S. D. The Origins of the American Constitutionalism. USA: Louisiana State University Press, 1988, 138-140.

⁶⁹ Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3ed. Revised Edition. A Meridian Book, 1995, 69.

⁷⁰ Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3ed. Revised Edition. A Meridian Book, 1995, 70-72.

Roger'is Sherman'as buvo labai mėgiamas ir gerbiamas tarp delegatų ir pasisakė Konvencijoje daugiau nei kiti, išskyrus Madison'ą. Savu laiku jis buvo lyderis, gerbiamas tiek politinių draugų, tiek ir priešų. Su jo nuomone buvo skaitomasi. Tokią idėją Roger'is Sherman'as buvo iškėlęs jau 1776 m., tačiau tuomet ji dar buvo laikoma per daug radikalia, kad būtų priimta rimtai. Tačiau dabar į ją buvo pažiūrėta labai rimtai, be to, Roger'io Sherman'o kompromiso pareiškimas galbūt išgelbėjo Konvenciją nuo pasmerkimo.⁷²

Iš pradžių Roger'io Sherman'o planas nebuvo priimtas ir buvo atmestas. Keletą savaitių ir Niudžersio plano svarstymo metu, jo idėja nebuvo prisiminta., iki 1787 birželio 27 ir 28 d., kai Merilendo Luther'is Martin'as pakilo ir prakalbo pritardamas Kompromisui. Atstovavimas žemesniuosiuose Kongreso rūmuose buvo sutvirtintas. Mažos valstijos buvo tvirtai nusistačiusios lygios rinkimų teisės Senate klausimu. Debatai tęsėsi ir didelės valstijos galiausiai nusileido: liepos 16 ir liepos 23 d. Buvo susitarta dėl tokio Senato, kokį matome šiandien.

4. Paterson'as ir Niudžersio planas

Niudžersio William'as Paterson'as buvo aistringas tvarkos mėgėjas. Jis tenorėjo pabaigti maištą ir netvarką, kurie kilo iš esamos valdžios padėties. Jis baiminosi, kad mažesnės valstijos, tokios kaip jo, bus užvaldytos didesnių be ypatingos apsaugos. William'as Paterson'as paskelbė savo planą Konvencijai 1787 m. birželio 15d.⁷³

Taigi, nieko nuostabaus, kad William'as Paterson'as ir daugelis jo kolegų iš mažų valstijų negalėjo pakęsti Virdžinijos plano. Esamoje Konfederacijoje, kiekviena valstija buvo tobulai lygi – kiekviena turėjo vieną balsą visais klausimais Kongrese. Virdžinijos plane viskas buvo proporcinga gyventojų skaičiui. Niudžersis, Niu Hempšyras, Merilendas, Delaveras, Konektikutas ir net Njujorkas baiminosi bet kokių didelių Virdžinijos, Pensilvanijos ir Masačusetso valstijų pastangų atimti lygią rinkimų teisę. Jos baiminosi ir Pietinių valstijų, nes buvo manoma, kad pastarosios greitai išaugs į Pensilvanijos dydžio valstijas savo gyventojų skaičiumi.⁷⁴

⁷¹ Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 47.

⁷² Lutz S. D. The Origins of the American Constitutionalism. USA: Louisiana State University Press, 1988

⁷³ Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3ed. Revised Editon. A Meridian Book, 1995, 75.

⁷⁴ Kammen M. G. The Origins of the American Constitution: A documentary history. Penguin books USA Inc., 1986, 363.

Pristačius Virdžinijos planą, William'as Paterson'as paprašė atidėjimo pergaltoti planą. 1787 m. birželio 14 ir 15d. buvo sušauktas mažų valstijų pasitarimas, siekiant parengti atsaką Virdžinijos planui. Niudžersio planas daugiau ar mažiau buvo Virdžinijos plano paneigimas.⁷⁵

Išskirtini šie pagrindiniai Niudžersio plano bruožai:⁷⁶

- išlaikomas esamas Kongresas, bet jam suteikiamos naujos galios. Pvz., Kongresas galėjo skirti mokesčius ir rūpintis jų surinkimu;
- sukurta vykdomoji valdžia, renkama Kongreso - planas leido daugianarę vykdomąją valdžią;
- vykdomosios valdžios atstovai dirbtų vieną kadenciją ir galėtų būti atšaukti valstijos gubernatorių prašymu;
- teisminė valdžia skiriama vykdomosios valdžios „iki gyvos galvos“;
- Kongreso priimti įstatymai tampa precedentu atskirų valstijų teisei.

Niudžersio planas išplėtė nacionalines galias (national power), nesugriaunant senos sistemos. Be to, jis gynė mažas valstijas nuo didelių, užtikrinant vienai valstijai vieną balsą. Nors jis buvo galiausiai atmestas, bet suteikė mažoms valstijoms atsvaros tašką savo tvirtiems įsitikinimams ginti.

5. Hamilton'as ir Britiškas planas

Niujorkietis Alexander'is Hamilton'as nebuvo patenkintas nei Virdžinijos nei Niudžersio planais. Jis buvo vienas iš gerai žinomų ir mėgstamų aukštesnės visuomenės narių aštuntajame dešimtmetyje. Kaip politikas jis laikėsi nuomonės, kad negalima pasitikėti masėmis ir leisti jiems rinkti Jungtinių Amerikos Valstijų lyderius.⁷⁷

Hamilton'as pasiūlė naują valdžios modelį, kurį jis ir daugelis atstovų gerai suprato, gal net per gerai – Britiškos monarchijos ir parlamento.

Hamilton'as buvo stiprios aukščiausios valdžios šalininkas. Jo teigimu, valdžia turi būti jaučiama ir daranti tiesioginę įtaką visai tautai. Esminiai Hamilton'o plano bruožai:⁷⁸

- dviejų rūmų įstatymų leidžiamoji valdžia;
- žemesnieji rūmai – Asamblėja renkama gyventojų trejų metų kadencijai;
- aukštesnieji rūmai renkami iš jau išrinktos Asamblėjos ir skiriami eiti pareigas „iki gyvos galvos“;

⁷⁵ Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 48-49.

⁷⁶ The Constitutional Convention [interaktyvus]: http://www.usconstitution.net/consttop_ccon.html [2005 12 02]

⁷⁷ Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3ed. Revised Editon. A Meridian Book, 1995, 81.

⁷⁸ Variant Texts of the Plan Presented by Alexander Hamilton to the Federal Convention, June 18, 1787. Text. A [interaktyvus]: <http://elsinore.cis.yale.edu/lawweb/avalon/const/hamtexta.htm> [2005 12 04]

- vykdomoji valdžia renkama iš rinkikų „iki gyvos galvos“;
- vykdomoji valdžia turi absoliučią veto teisę;
- teismų sistema įteisinant tarnybą „iki gyvos galvos“;
- valstijų gubernatoriai skiriami įstatymų leidžiamosios valdžios;
- įteisinti nacionalinį veto bet kokiam atskiros valstijos nutarimui ar įstatymui.

Tokį planą Hamilton'as pateikė svarstymui 1787 metų birželio 18 dieną. Nepaisant to, kad planas buvo maloniai sutiktas, nes buvo gerai apgalvotas ir išbaigtas, tačiau niekas nesiryžo pritarti šiam planui. Planas paprasčiausiai netiko, kuriant naują valdžios formą Jungtinėse Amerikos Valstijose. Pasiūlyta sistema buvo per daug panaši į Didžiosios Britanijos, nuo kurios amerikiečiai per daug prisikentėjo.⁷⁹

Iš karto po savo kalbos Hamilton'as paliko Konventą, kad sugrįžtų vėliau. Visuomet išrenkamas niujorkiečių, po jo plano totalaus atmetimo Hamilton'as jautėsi sužlugdytas. Tačiau kuomet jis grįžo iš karto prisijungė prie pagrindinio komiteto (Committee of Style), kuris dirbo ties Konstitucijos rengimu, tačiau jo įtaka galutiniam variantui buvo minimali. Nepaisant to, kovoje dėl konstitucijos ratifikavimo jis buvo tikras čempionas bei stipriai prisidėjo prie Federalistų laikraščio veiklos.

6. Galutinis sprendimas: galių pasidalijimas

Kaip matyti iš aukščiau pateiktų planų ir jų svarstymų, buvo pateikta nemažai idėjų kaip reformuoti valdžios modelį įtvirtintą Konfederacijos sutartyje. Dėl vieno esminio klausimo sutarė visi, tiek federalistai, tiek ir antifederalistai – veikiantis kongresas neturi pakankamai įgalinimų veikti. Tačiau iš kitos pusės juos kaustė baimė atiduoti per daug galios federalinei valdžiai. Reikėjo surasti galios padalinimo balansą.⁸⁰

Greičiausiai pavyko susitarti dėl valdžios galių išskaidymo į teisminę, įstatymų leidžiamąją bei vykdomąją. Sunkiausiai sekėsi derinti pozicijas paskirstant įgalinimus tarp valstijų ir federalinės valdžios. Po ilgų diskusijų ir dvejojimų buvo įteisinta Nacionalinės teisės viršenybė prieš atskiros valstijos teisę.

Dalis kongrese dalyvavusių atstovų jautė stiprų vykdomosios valdžios poreikį, kiti – priešingai, šioje valdžioje išvelgė pavojų. Tačiau visi pagrindiniai svarstyti planai turėjo vienokia ar

⁷⁹ Kammen M. G. The Origins of the American Constitution: A documentary history. Penguin books USA Inc., 1986, 372.

⁸⁰ Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3ed. Revised Editon. A Meridian Book, 1995, 82.

kitokia forma įtvirtintą įstatymų vykdomosios valdžios modelį. Virdžinijos plane vykdomoji valdžia buvo vienas asmuo, kuriam suteikta legislatyvinio veto teisė. Niudžersio plane – vykdomoji valdžia ne vienas asmuo, o taryba, prezidento aplinka.

Abiem atvejais vykdomoji valdžia buvo renkama iš įstatymų leidžiamosios valdžios tarpo. Prezidento institucija, kuri buvo tuo metu, turi mažai ką bendro lyginant su šiandienos prezidento galiomis. To priežastis labai akivaizdi – karalius ir jo gubernatoriai bei jų meilė galiai, buvo dar gyva atstovų atmintyje. Trečiosios valdžios poreikis buvo aiškiai išreikštas, nes reikėjo atsvaros mechanizmo, kuris galėtų užtikrinti teisingą įstatymų vykdymą.⁸¹

Vienu didžiausiu stiprios prezidento institucijos šalininku laikytinas James‘as Wilson‘as iš Pensilvanijos. Jis pateikė savo samprotavimus, kad prezidentas turi būti renkamas tiesiogiai. Jis pirmasis nubrėžė gaires rinkikų kolegijai, kokią šiandien turi Jungtinės Amerikos Valstijos. Pagal Virdžinijos planą, Prezidentas galėjo turėti patariamąją tarybą, tačiau ši idėja buvo atmesta.⁸²

Pati idėja rinkti prezidentą tiesiogiai vertinant iš šių dienų pozicijos mums atrodo savaime suprantama, tačiau atsižvelgiant į XVIII a. specifiką, nesant politinių partijų, išplėtotos žiniasklaidos ir t.t. – buvo apribotos žmonių galimybės apsispręsti už ką balsuoti.

1 lentelė⁸³ Konstitucijos ir Konfederacijos sutarties palyginimas

	Konfederacijos straipsniai	Konstitucija
Formalus tautos pavadinimas	Jungtinės Amerikos Valstijos	Neapibrėžta, tačiau preambulėje minima „Jungtinės Amerikos Valstijos“
Įstatymų leidyba	Vieni rūmai – Kongresas	Dveji rūmai: Atstovų rūmai ir Senatas
Kongreso atstovai	Nuo 2 iki 7 nuo valstijos	Du senatoriai nuo valstijos, atstovų rūmai proporcingai gyventojų skaičiui
Balsavimas	Vienas balsas nuo valstijos	Vienas balsas nuo atstovo ar senatoriaus
Atstovavimas Kongrese	Visi atskiros valstijos deleguoti atstovai	Atstovų rūmai renkami tiesiogiai, Senatoriai skiriami valstijos įstatymų leidžiamosios valdžios
Kadencija	1 Metai	2 metai atstovų rūmams ir 6 senatoriams
Kadencijų skaičiai	<=3 kadencijos per 6 metus	Jokių
Kongreso mokestis	Mokamas valstijai	Mokamas federalinei valdžiai
Kai kongresas neposėdžiauja	Valstijų Komisija turi Kongreso įgaliojimus	Prezidentas gali sušaukti Kongresą
Įstatymų	Kongreso prezidentas	Atstovų rūmų spikeris, Senato

⁸¹ Lutz S. D. The Origins of the American Constitutionalism. USA: Louisiana State University Press, 1988, 148.

⁸² Separation of powers [interaktyvus]: http://www.usconstitution.net/constop_sepp.html [2005 12 05]

⁸³ Comparing the Articles and the Constitution [interaktyvus]: <http://www.usconstitution.net/constconart.html> [2005 12 04]

leidžiamosios valdžios pirmininkas		Viceprezidentas
Įstatymų vykdomoji valdžia	Nėra	Prezidentas
Teismai	Išvažiuojamieji teismai	Federaliniai teismai, įskaitant ir Aukščiausiąjį teismą
Arbitras nesutarimams tarp valstijų spręsti	Kongresas	Aukščiausiasis teismas
Naujos valstijos	Pripažįstamos sutinkant 9 valstijoms (išskyrus Kanados atvejį)	Pripažįstamos pritariant Kongresui
Pataisų priėmimas	Pritarus visoms valstijoms	Pritarus ¾ visų valstijų
Pinigų leidyba	Jungtinės valstijos ir valstijos	Tik Jungtinės valstijos
Mokesčiai	Nustatyti kongreso, surenkami valstijų	Skiriami ir renkami Kongreso
Ratifikacija	Vienbalsiai	Reikalingas devynių valstijų sutikimas

Tuo pačiu metu ne mažiau svarbus buvo prezidento kadencijos klausimas. Buvo pateikta nemažai pasiūlymų: rinkti septyneriems metams, neribotam laikui, trejiems metams su perrinkimo galimybe, priklausomai nuo elgesio ir pan.⁸⁴

Kadangi diskusijos dėl šio klausimo užsitęsė per ilgai, buvo sudaryta speciali komisija (Committee of Detail), kuri pateikė pasiūlymą prezidentą rinkti iš įstatymo leidžiamosios valdžios septyneriems metams be perrinkimo galimybės, be to buvo numatyta ir apkaltos galimybė. Tačiau šis pasiūlymas buvo atmestas ir suformuota nauja komisija.⁸⁵

Antroji komisija išplėtojo Wilson'o rinkikų idėją: rinkikai bus renkami nuo kiekvienos valstijos, kurių siūlymo tvarką nustato valstija, gubernatorius arba gyventojai. Idėja pristatyta Konventui rugsėjo 7 d. ir su papildymais apie prezidento galias, jo atskaitomybę prieš įstatymų leidžiamąją valdžią ir detalizuota apkaltos procedūra, priimta.

Nagrinęjant galios padalinimo klausimus reikia atkreipti dėmesį ir į vergijos problemą. Kai kurie atstovai aiškiai suvokė, kad juodasis vyras yra lygiai toks pats „vyras“ kaip ir baltasis, tačiau taip manančių buvo mažuma. Pietų atstovai galvodami apie vergovę, galvoje turėjo tik vieną mintį – vergai padės pakelti Pietinių valstijų ekonomiką. Be to reikia pastebėti, jog didžiausi vergvaldžiai patys dalyvavo Konvente. Dauguma Šiaurės valstijų atstovų nepritarė vergovei, tačiau tai nereiškia,

⁸⁴ Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3ed. Revised Editon. A Meridian Book, 1995, 94.

⁸⁵ Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 50.

kad jie apskritai rūpinosi juodaodžių padėtimi. Dauguma jautė, kad didėjanti vergų populiacija Pietuose sukils prieš savo šeimininkus.⁸⁶

Apskritai pati vergovė daugelio buvo toleruojama, tačiau prekyba vergais, naujų juodaodžių importas iš Afrikos buvo bjaurus. Vieni bjaurėjosi dėl pačio pasityčiojimo iš žmogaus, kiti dėl to, kad tokiu būdu mažėdavo jų vergų kainos.⁸⁷

Tačiau svarbiausias klausimas iškyla tuomet, kai reikia skaičiuoti valstijos gyventojų skaičių, o nuo jo tiesiogiai priklauso vietų skaičius žemuosiuose rūmuose. Roger'is Sherman'as pasiūlė, kad atstovų rūmai būtų formuojami tik iš laisvų vyrų, tačiau Pietų valstijos siekė, kad vergai būtų skaičiuojami kaip gyventojai (nors tokių teisių vergai neturėjo). Tačiau Pietų valstijų atstovams pavyko išlaikyti nuostatą, kad vergai būtų skaičiuojami tokiu pačiu principu kaip ir Konfederacijos sutartyje, t.y. 3/5 žmogaus. Tačiau lygiagrečiai buvo priimtas sprendimas, kad ir mokesčius Pietų valstijos turės mokėti skaičiuojant vergus kaip 3/5 žmogaus. Tai paskatino Šiaurės vakarų valstijas priimti sprendimą išlaisvinti juodaodžius iš vergijos paskiriant jiems vakarų tyrlaukių žemes. Be to buvo nutarta, kad prekyba vergais Pietų valstijoms leidžiama dar 20 metų, t.y. iki 1808 metų sausio 1 dienos.⁸⁸

1787 m. rugsėjo 17 dieną buvo pasirašytas galutinis Konstitucijos projektas. Iš 55 atstovų, kurie dalyvavo Kongrese pasirašė 39. Nepasirašiusieji turėjo tam tikrų priežasčių to nedaryti: dalis prieštaravo, kad konstitucijoje nekalbama apie žmogaus teises, kitiems iš principo buvo nepriimtinas federalizmas, tretis išvažiavo daug anksčiau nei buvo parengtas galutinis tekstas. Kaip pastebėjo Benjamin'as Franklin'as, nepaisant visų iškilusių sunkumų, tai geriausias dokumentas, kurį esant tokioms sąlygoms buvo galima parengti.⁸⁹

Apibendrinti galima Mesonio G. žodžiais: „svarbų vaidmenį valdžių pasidalijimo doktrinos plėtrai turėjo Jungtinių Amerikos Valstijų istorinė patirtis bei žymių teisininkų darbai. Šioje šalyje valdžių padalijimo principas ne tik įgijo fundamentalią teorinę motyvaciją, bet ir unikalios pasiteisinusią išraišką. Jungtinių Amerikos Valstijų konstitucinės teisės doktrina sugebėjo įvertinti teorinę ir praktinę valstybės modelių kūrimo patirtį.“⁹⁰

⁸⁶ Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3ed. Revised Edition. A Meridian Book, 1995, 96.

⁸⁷ Kammen M. G. The Origins of the American Constitution: A documentary history. Penguin books USA Inc., 1986, 372.

⁸⁸ The Constitutional Convention [interaktyvus]: http://www.usconstitution.net/consttop_ccon.html [2005 12 02]

⁸⁹ Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 53.

⁹⁰ Mesonis G. Jungtinių valstijų konstitucija. Šiuolaikinė konstitucija: studijos apie užsienio šalių konstitucinių reguliavimą: kolektyvinė monografija, 2005, 36-37.

Viltys su naujuoju dariniu buvo siejamos didelės. Tačiau priešakyje dar laukė ilgas konstitucijos ratifikavimo procesas. Paskutinė Rod Ailando valstija ją ratifikavo tik 1790 m. gegužės 29 d.

7. Pirmosios pataisos: Teisių Bilis

Kiekviena Konstitucijos pataisa atsirado dėl kokios nors priežasties - panaikinti Aukščiausiojo teismo sprendimą, sukelti pokyčius visuomenėje ar patikslinti Konstitucijos detales.

Kaip jau buvo minėta, keletas delegatų atsisakė pasirašyti naujai parengtą konstituciją, nes joje nebuvo teisių dokumento. Teisių dokumentai tuo metu buvo kelių valstijų konstitucijų dalimi, pridėti tam, kad valdžia laikytųsi tam tikrų teisių. Daugelis delegatų nemanė, kad tai būtina, kiti buvo išsvarginti ilgų derybų ir buvo neutralūs.

Teisių dokumento nebuvimas buvo vienas iš pagrindinių antifederalistų argumentų įtikinti visuomenę atmesti Konstituciją. Tačiau buvo akivaizdu, kad permainos būtinos, ir ji nebuvo atmesta. Vis tik keletas valstijų nusiuntė pasiūlymus pataisyti Konstituciją, pridėdant tam tikrų teisių sąrašą. Valstijų ratifikavimo pranešimuose buvo daugybė pasiūlymų, kurie buvo svarstomi jau pirmojo Kongreso pirmosios sesijos metu.

Atstovas J. Madison'as, kuris labai prisidėjo kuriant Konstituciją, parengė teisių dokumentą. Nors iš pradžių jis nepritarė šiai idėjai, teisių dokumento kūrimą naudojo savo rinkiminės kampanijos į parlamentą metu. Jis supažindino parlamentą su dokumentu, kuris po ilgų debatų patvirtino 17 pataisos straipsnių. Senatas dokumentą sumažino iki 12, kai kuriuos sujungdamas, kitus atmesdamas. Parlamentas sutiko su Senato pakeitimais, balsuodamas 1789 m. rugsėjo 24 ir 25 d. dvylikos pataisos straipsnių buvo nusiųsti ratifikuoti valstijoms.⁹¹

Pirmųjų dviejų straipsnių nepatvirtino pakankamai daug valstijų, tačiau tolesni 10 buvo patvirtinti. Šiandien jie žinomi kaip 1-10 pataisos. Antrasis straipsnis galiausiai buvo ratifikuotas kaip 27-oji pataisa. Pirmosios dešimt pataisų, bendrai žinomos kaip Teisių Bilis, buvo ratifikuotos 1791m. gruodžio 15 d.⁹²

Kaip pastebi Branson'as M.⁹³, rūpinimasis teisėmis yra Amerikos tradicija ir Amerikos kredo. Jungtinių Valstijų valstybė buvo sukurta tikint, kad pirmasis valstybės valdžios tikslas yra

⁹¹ Cincotta H. JAV istorijos apybraiža. Vilnius: Jungtinių valstijų informacijos agentūra, 2000, 73.

⁹² Mesonis G. Jungtinių valstijų konstitucija. Šiuolaikinė konstitucija: studijos apie užsienio šalių konstitucinį reguliavimą : kolektyvinė monografija, 2005, 38.

⁹³ Branson M. Nuo Teisių bilio (1791 m.) iki Visuotinės deklaracijos: amerikietiškoji švietimo apie demokratiją tradicija. / red. Hugh Starkey./ Vilnius: Europos Tarybos informacijos biuras, 2004.

saugoti ir ginti žmogaus teises. Nepriklausomybės deklaracija, Jungtinių Valstijų Konstitucija ir jos Teisių Bilis bei šimtai teismų sprendimų aiškina šį įsipareigojimą.

Teisių Bilio pirmasis straipsnis teigia: “Kongresas neturi leisti įstatymų, ... , varžančių žodžio ir spaudos laisvę ; arba žmonių teisę taikiai rinktis ir kreiptis su peticijomis į Vyriausybę, ... ”. Taigi Konstitucijos pirmoji pataisa skelbia apie amerikiečių laisvių – tikėjimo, žodžio, spaudos, susirinkimų bei peticijų - pripažinimą. Laisvės įtvirtinamos pateikiant konkrečių laisvių sąrašą ir uždraudžiant Kongresui priiminėti įstatymus, varžančius ar pažeidžiančius šias laisves. Laikomasi nuostatos, kad sąrašė išvardintos teisės yra įgimtos ir kad valstybė saugo šias teises nuo bet kokių bandymų šias laisves varžyti. Šiuo straipsniu bažnyčia oficialiai atskiriama nuo valstybės: “Kongresas neleis įstatymų, įtvirtinančių kurią nors religiją arba draudžiančių ją laisvai išpažinti”⁹⁴ .

Šio dokumento antrasis straipsnis teigia :“Siekiant garantuoti laisvos valstybės saugumą ..., piliečių teisė laikyti ir nešiotis ginklą nevaržoma“. Ši teisė nepriskiriama įgimtoms teisėms, bet ji leidžia kiekvienam asmeniui gintis pačiam. Laisvos valstybės saugumas yra paremtas valstybės piliečių saugumu.

Trečiasis straipsnis nurodo, kad: “ Taikos metu nė vienas kareivis negali būti apgyvendintas kieno nors name be savininko sutikimo ... “. Ši teisė apriboja kareivių savivalę apsigyventi privačiuose būstuose be šeimininko sutikimo. Saugoma privati nuosavybė, atsižvelgiama į turto savininko nuomonę, bet tik taikos metu. Tačiau karo metu pataisa numato kareivių apgyvendinimą privačiose patalpose įstatymo numatyta tvarka. Vadinasi karo metu į turto savininko nuomonę gali būti neatsižvelgta, jeigu taip numato įstatymas.

Ketvirtasis straipsnis skelbia, kad: “Gyventojų teisė į asmens, būsto, dokumentų ir turto neliečiamybę, apsaugą nuo nepagrįstų kratų ir areštų neturi būti pažeidžiama ... ; orderyje turi būti detalai aprašyta kratos vieta ir areštuojami asmenys ar daiktai“. Draudžiamas teisėsaugos institucijų pareigūnų savivaliavimas atliekant kratas, areštuojant asmenis. Ši pataisa garantuoja žmonių, būsto, dokumentų bei kitokio turto apsaugą nuo pareigūnų nepagrįstų veiksmų.

Penktasis straipsnis teigia, kad: “ ... ; niekas negali du kartus atsakyti gyvybe ar kūno neliečiamybe už tą patį nusikaltimą, niekas negali būti verčiamas jokiaje byloje duoti parodymus prieš save patį; niekam negalima atimti gyvybės, laisvės ar turto be teisėto teismo proceso; ... “. Čia sakoma, kad įstatymas negalioja atgal. Asmenims užtikrinamas teisingumo vykdymas specialiuose instancijose - teismuose ir remiantis įstatymais.

⁹⁴ Čia ir toliau cituojamas šaltinis: Užsienio šalių konstitucijos. Lietuvos teisės universitetas: Vilnius, 2004, 279 –281 jei nenurodyta kitaip.

Šeštasis straipsnis sako, kad: “Kaltinamasis bet kokioje baudžiamojoje byloje turi teisę į greitą ir viešą nešališką prisiekusiųjų teismą ...; kaltinamasis... gali reikalauti iškviesti savo liudytojus ir gynybai naudotis advokato pagalba“. Nustatoma teisė į greitus ir viešus teismus, kuriuose kaltinamasis turi teisę į liudytojų dalyvavimą, kurie liudytų kaltinamojo naudai, stengiantis įrodyti kaltinamojo kaltės nebuvimą. Kaltinamasis taip pat gali naudotis advokato paslaugomis. Svarstant bylą, prisiekusieji turi būti nešališki, be to jų dalyvavimas teisme būtinas. Ši pataisa taip pat suteikia teisę kaltinamam asmeniui reikalauti akistatos su asmenimis, kurie liudija prieš jį.

Septintoji pataisa nurodo, kad: “Kai ieškinys didesnis nei dvidešimt dolerių, turi būti suteikiama teisė bendrosios teisės ginčus nagrinėti prisiekusiųjų teisme“. Nustatoma ieškinio kaina byloje. Nustatytas ieškinys yra rodiklis, rodantis, kada žmogus gali reikalauti prisiekusiųjų teismo nagrinėjimo ir kada ši teisė yra garantuojama. Ieškinio kainai neviršijant dvidešimties dolerių prisiekusieji bylos nagrinėjime nedalyvauja ir asmuo negali reikalauti prisiekusiųjų teismo nagrinėjimo. Tokie ieškiniai nagrinėjami paprastuose teismuose. Teismai nagrinėdami bylas privalo būti nešališki ir remtis prisiekusiųjų nuomone, o tai užtikrina produktyvesnį teismų darbą.

Aštuntasis straipsnis teigia, kad: “draudžiama reikalauti pernelyg didelių užstatų, skirti per dideles baudas ar žiaurias ir neįprastas bausmes“. Šis straipsnis numato už neteisėtą ar nusikalstamą veiką skirti bausmes atitinkančias nusikaltimo sunkumą, taip pat atsisakoma didelių užstatų. Šia pataisa panaikinamos luošinančios bausmės. Baudos dydis turi atitikti žalos dydį.

Didelis dėmesys Teisių Bilyje skiriama precedentinei teisei ir procesinėms piliečių teisėms garantuoti.

Devintoji pataisa sako, kad: “Tam tikrų teisių išvardijimas Konstitucijoje neturi būti vertinamas kaip kitų žmonių teisių paneigimas ir sumažinimas“. Šis straipsnis sako, kad įsakmus konkrečių teisių išvardijimas nereiškia neigimo ar menkinimo nepaminėtų teisių, kurias turi kiekvienas asmuo. Nurodoma, jog išvardintų teisių sąrašas nėra baigtinis.

Dešimtas straipsnis nurodo, kad: “Įgaliojimai, kurių Konstitucija neperduoda Jungtinėms Valstijoms ir kuriais Konstitucija nedraudžiama naudotis valstijoms, lieka galioti valstijose ir žmonėms“. Tokiu būdu nustatomi valstijų ir federacijos santykiai. Kiekviena valstija gali turėti savus įstatymus, kurie turi neprieštarauti Jungtinių Amerikos Valstijų Konstitucijai ir jos pataisoms. Konstitucija galioja visoje Jungtinių Amerikos Valstijų teritorijoje, o valstijų priimti atskiri įstatymai – tik tose valstijų teritorijose, kur tie įstatymai buvo priimti.

Kaip pastebi Dicey A. V.⁹⁵, dešimtosios pataisos teiginys su nedideliais pakeitimais yra pakartotas Šveicarijos konfederacijos konstitucijoje, nurodo federalizmo tikslą ir pateikia jo pagrindinę idėją.

Vadovaujantis nuomone, kad nacionalinė vienybė gali būti suderinta su valstybės nepriklausomybe pagal bendrą konstituciją, pirma, paskirsčius įgaliojimus šaliai, antra, ir atskiroms valstijoms, susidaro trys pagrindinės visiškai susiformavusio federalizmo ypatybės: konstitucijos aukščiausioji valdžia; valstybės valdžios skirtingų įgaliojimų paskirstymas tarp institucijų su apribota ir koordinuojama valdžia; teismų teisė aiškinti konstituciją.“

Kaip pastebi Mesonis G.⁹⁶, ne tik Teisių Bilis, bet ir vėlesnės pataisos vis plėtė ir reglamentavo žmogaus teises. Kaip pavyzdį galima pateikti XIII konstitucijos pataisą, panaikinusią egzistavusį dviprasmiškumą dėl vergijos. Joje pirmame skyriuje teigiama: „Nei Jungrinėse Valstijose, nei kurioje kitoje vietoje, priklausančioje jų jurisdikcijai, negali būti nei vergijos, nei priverčiamojo pobūdžio tarnystės, išskyrus atvejus, kai tai yra bausmė už nusikaltimą, už kurį asmuo buvo sunkiai nubaustas.“⁹⁷

Tačiau galimybė priimti tokią pataisą atsirado tik po Pilietinio karo, 1856 m., kuri laimėjo vergijos priešininkai.

Apibendrinant reikia pastebėti, jog JAV Konstitucija yra XVIII a. Švietimo epochos produktas. Pagrindinis jos leitmotyvas yra santykis tarp individualios laisvės ir prievartinių valstybės galių. Kitaip tariant, vyriausybei galios yra deleguojamos, įvardijamos ir tokiu būdu apribojamos. Kompetencija, kurią turi vyriausybė, kildinama iš piliečių, kurie gali, bent jau teoriškai, pareikalauti sugrąžinti šią kompetenciją.

⁹⁵ Dicey A.V. Konstitucinės teisės studijų įvadas. Vilnius: Eugrimas, 1998, 101.

⁹⁶ Mesonis G. Jungtinių valstijų konstitucija. Šiuolaikinė konstitucija: studijos apie užsienio šalių konstitucinį reguliavimą : kolektyvinė monografija, 2005, 51.

⁹⁷ Amendment XIII - Slavery Abolished. [Ratified](http://www.usconstitution.net/const.html#Am13) 12/6/1865 [interaktyvus]: <http://www.usconstitution.net/const.html#Am13> [2005 12 05]

III. XIX-XX a. JAV KONSTITUCIJOS RAIDA

1. Pilietinio karo atspindžiai JAV konstitucijos pataisose

Nepaisant priimtos Konstitucijos ir paskelbtos Nepriklausomybės deklaracijos, JAV tuo metu buvo mažai ką bendra turinčių valstijų darinys su gana silpna centrine valdžia. Ekonominiu ir socialiniu požiūriu išsiskyrė du pagrindiniai regionai- Šiaurė ir Pietūs. Pilietinis karas JAV kilo dėl keletos priežasčių:

1. 1787 metų Konstitucija negalėjo atsakyti į klausimą apie valdžios galių pasiskirstymą: ar Sąjungos valdžia buvo aukščiau nei valstijos autonominė valdžia, ar atvirkščiai? Prezidentas Linkoln'as sakė, kad atskiros valstijos egzistuoja kaip valstijos tik Sąjungoje ir negali egzistuoti nepriklausydamos jai. Išstoti iš Sąjungos jos gali tik prieš įstatymus ir revoliucijos keliu. Būtent Sąjunga sukūrė jas kaip valstijas ir niekada nei viena valstija neturėjo Konstitucijos, nepriklausomos nuo bendros Sąjungos Konstitucijos.⁹⁸ Tuo tarpu pietų Konfederacijos manymu, Konstitucija tebuvo susitarimas tarp nepriklausomų valstijų, kuris galėjo būti sulaužytas bet kuriuo metu valstijai taip nutarus.⁹⁹
2. Įgijusios nepriklausomybę JAV ėmė sparčiai plėsti savo teritoriją. Šiaurinėse valstijose, plintant mašininei gamybai, sparčiai plėtojosi pramonė, bet plantatoriniai Pietūs stabdė bendrą valstybės žengimą į priekį. Didėjo Šiaurės verslininkų ir Pietų plantatorių prieštaravimai: pastarieji buvo suinteresuoti pigiai įvežti užsienio prekes, bet tam priešinosi vietiniai jų gamintojai iš Šiaurės; šie savo ruožtu norėjo plėsti laisvą darbo rankų rinką vergų sąskaita, bet plantatoriai nesutiko atsisakyti savo gyvosios nuosavybės.¹⁰⁰
3. Vienas iš netiesioginių veiksnių buvo moterų judėjimas, reikalavęs sulyginti moterų ir vyrų teises visose srityse. Šiaurėje daugelis moterų į kovą su vergija ir kovą dėl moterų teisių žiūrėjo kaip į to paties reikalo skirtingas puses.¹⁰¹
4. Abolicionistinis judėjimas. Juodaodžių vergija buvo pagrindinė karo priežastis.¹⁰² Šis judėjimas viršūnę pasiekė 1860 m. lapkričio mėnesį, kai JAV prezidentu buvo išrinktas A. Lincoln'as, plačiai žinomas vergijos panaikinimo šalininkas. Dar 1839 metais A. de Tocqueville'as rašė: „Vergovė, besiglaudžianti viename Žemės rutulio sklypelyje,

⁹⁸ Wickens F.J. Themes in United States History USA, 1970, 72.

⁹⁹ Roberts M. P. Review text in United States History. USA, 1970, 7.

¹⁰⁰ Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 121.

¹⁰¹ Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3ed. Revised Editon. A Meridian Book, 1995, 170.

¹⁰² Abramowitz J. American History sixth Editon. USA, 1983, 64.

krikščionybės kritikuojama kaip neteisinga, politinės ekonomikos – kaip pragaištinga, v mūsų demokratinės laisvės ir švietimo klestėjimo laikais negalėtų išlikti. Ji išnyks arba vergo, arba jo šeiminingo valia. Ir vienu ir kitu atveju reikia laukti didelių nelaimių.“¹⁰³

5. Iškart po Lincoln'o išrinkimo vergvaldinė Pietų Karolinos valstija pasiskelbė išeinanti iš JAV sudėties, o ja pasekė dar 10 kitų vergvaldinių valstijų. Visos jos 1861 m. vasario mėnesį pasiskelbė sudarančios naują valstybę – Konfederacines Amerikos Valstijas (sostinė – Ričmondo miestas Virdžinijoje). Joje priimta konfederacijos Konstitucija be kita ko skelbė, kad vergija esanti „natūrali“ juodaodžių padėtis, kad valstybėje juodaodžių vergija turi būti „pripažinta ir apginta Kongreso ir teritorinės vyriausybės“. Konstitucijos (III skyrius 3 straipsnis) įrašas, jog Konfederacinės Amerikos Valstijos galinčios įsigyti naujų teritorijų, rodė, kad jos nusiteikusios aktyviai plėsti savo valdas. Pietinių valstijų viceprezidentas Alexander'is Stivens'as 1861 metais savo kalboje pareiškė: „Mūsų naujos respublikos kertinis akmuo yra ta didžioji tiesa, kad negras nėra lygiavertis baltajam žmogui; vergija (...) jiems yra natūralus ir normalus dalykas. Pirmoji pasaulio istorijoje yra mūsų naujoji valdžia, kuri remiasi šia didžiąja fizine, filosofine ir moraline tiesa.“¹⁰⁴

1861 metų balandžio 12 d. Konfederacija pradėjo karo veiksmus prieš Šiaurę, siekdamas jėga nuversti konstitucinę JAV vyriausybę. Šiaurės pranašumas buvo akivaizdus: ji turėjo daugiau gyventojų, geležinkelių, tačiau buvo konkurentė Anglijai. Tuo tarpu pietinės valstijos greičiau subūrė kariuomenę ir tikėjosi Anglijos paramos. Tai buvo svarbi priežastis, dėl kurios Lincoln'as, bijodamas britų paramos, 1862 metų rugsėjo 22 d. pasirašė aktą dėl vergijos panaikinimo visose atsiskyrusiose valstijose nuo 1863 metų sausio 1 d. Šis sprendimas sukėlė didžiulį plantatorių pasipiktinimą, bet buvo palankiai sutiktas JAV Šiaurėje ir Europoje. Juodaodžiai ėmė masiškai bėgti į Šiaurės valstijas ir stoti į kariuomenę. Taigi šiaurinių valstijų kova tapo kova už laisvę ir su vergija, dėl to Didžioji Britanija nebegalėjo suteikti pietinėms valstijoms nei politinės, nei moralinės pagalbos (tai būtų reiškę vergvaldžių ir vergijos gynimą).¹⁰⁵

Dar prieš vergijos panaikinimo aktą Lincoln'as, siekdamas gauti didesnę gyventojų paramą, pasiekė, kad Kongresas priimtų „Homstedų įstatymą“.

Šiaurėje buvo įvesta visuotinė karo prievolė, jų armijoje taip pat kovojo karininkų iš Europos. 1864 Lincoln'as pakartotinai išrinktas JAV prezidentu ir bet kokios pietiečių viltys po rinkimų pasiekti bent kokį priimtina kompromisą su šiauriečiais, žlugo. Po vergovės panaikinimo

¹⁰³ Tocqueville A. Apie demokratiją Amerikoje: Amžius, 1996, 213 – 214.

¹⁰⁴ Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992, 125.

¹⁰⁵ Wickens F.J. Themes in United States History USA, 1970, 142-143.

įvyko lūžis šiauriečių naudai ir karas baigėsi 1865 m. balandžio mėnesį Konfederacijos sutriuškinimu.

Pilietinis karas buvo kruviniausias ir labiausiai alinantis JAV istorijoje. Pietiečių pralaimėjimas reiškė vergijos pabaigą. Pietūs patyrė daug ekonominių nuostolių, o paleidus vergus plantatoriai neteko nemokamos darbo jėgos. Vis tik plantatoriai dar laikė juodaodžius ekonominėje priklausomybėje, nes šie iš buvusių šeiminingų nuomavo žemę, suskirstytą į smulkius sklypelius.

Vergijos panaikinimas karui pasibaigus buvo įformintas Konstitucijos XIII pataisa, 1865 m. sausio 31 d. pasiūlyta Kongreso ir iki tų pačių metų gruodžio 18 d. patvirtinta 27 valstijų iš 36.

Norėdami sustiprinti pietinių valstijų Rekonstrukcijos planą, radikalieji respublikonai išleido dar porą papildomų su vergijos panaikinimu, taigi ir su pilietinio karo padariniais susijusių, pataisų:

1. XIV pataisa priimta 1868 m. Ji garantavo pilietybę visiems buvusiems vergams, taip pat teigė, kad kiekvienas valstijos pilietis turi prigimtinės teisės į gyvenimą, laisvę bei nuosavybę ir ši teisė negali būti atimta ne teismo proceso būdu.

2. XV pataisa priimta 1870 m. Ji teigė, kad piliečio teisė balsuoti negali būti atimta dėl jo rasės arba odos spalvos ar dėl to, kad jis kažkada buvo vergas.

Visos trys šio ciklo pataisos, draudžiančios JAV įstatymų leidėjams kėsintis į neatimamas piliečių teises, yra tam tikras Teisių Bilio idėjų tęsinys.

Tačiau nepaisant šių Konstitucijos pataisų, juodaodžiai netapo lygiateisiais su baltaisiais. Netrukus po okupacinės valdžios panaikinimo daugelis pietinių valstijų priėmė rasinę diskriminaciją įteisinančių įstatymų, kurie atėmė rinkimų teisę iš juodaodžių vyrų – pirmiausia jie turėjo išsimokėti visas skolas. Tęsėsi Kuklusklano organizacijos veikla, galiojo draudimai juodaodžiams. Konstitucija neuždraudė privačioms bendrovėms vykdyti rasinės diskriminacijos.

Vienu konstituciniu pilietinio karo padariniu, tiesa neatsispindėjusiu formaliose Konstitucijos pataisose, taip pat buvo prezidento galios sustiprėjimas, padaręs įtaką tolesnei šio instituto raidai.

Moterų judėjimas tikėjosi, kad po pilietinio karo visos moterys gaus rinkimų teisę, tačiau tik dviejose valstijose ji buvo suteikta baltosioms moterims. Tai buvo mažai gyventojų turinčios naujakurių valstijos, kuriose moterys dirbo visokius darbus. Dauguma politikų manė, kad jų partijos praras rinkėjus vyrus, jeigu rinkimų teisė bus suteikta moterims.

Vergovės panaikinimas buvo didelis demokratijos laimėjimas, Teisių Bilio idėjų tęsinys. Tačiau lygių teisių tai neužtikrino. Rasiniai skirtumai vis dar buvo labai ryškūs, segregacinė politika tęsėsi iki XX amžiaus.

2. Vėlesnės konstitucijos pataisais: precedentų teisė

Reikia pastebėti, kad Konstitucijoje numatyti du jos pataisų būdai. Vienas iš jų niekada nebuvo panaudotas. Remiantis pirmuoju metodu pataisoms turi pritarti abu rūmai, dviem trečdaliais daugumos kiekvienuose iš jų. Kai tik dokumentą patvirtina abu rūmai, jis pereina į valstijas. Tokį kelią praėjo visos pastarosios pataisos. Paprastai tam, kad dokumentas būtų patvirtintas, Kongresas nustato laiko limitą (paprastai 7 metų), pvz., 21 ir 22 pataisos.

Antrasis aprašomas metodas yra valstijų įstatymų leidžiamųjų organų dviejų trečdalių sušauktas Konstitucinis Konventas, kuris pasiūlo vieną ar kitą pataisą. Šios pataisos siunčiamos į valstijas, kad jas patvirtintų trys ketvirtadaliai legislatyvos ar konventų. Šis kelias nebuvo pritaikytas ir politikos moksluose vyksta diskusija, kaip tokią konvenciją sušaukti, ir kokius pokyčius ji atneštų. Tik vienoje pataisoje, 21, buvo nurodyta konvencija.

Dar vienas būdas pakeisti Konstitucijos reikšmę dažnai vadinamas „neformalia pataisa“. Ši frazė yra neteisingas termino vartojimas, nes būdų neformaliai pataisyti Konstituciją nėra. Tačiau Konstitucijos reikšmė, ar interpretavimas, laikui bėgant gali pasikeisti.

Konstitucijos interpretavimas, o to padarinyje ir jos reikšmė, gali pasikeisti dviem būdais. Pirmuoju atveju, tiesiog gali pasikeisti aplinkybės. Vienas tiesioginis pvz. tai balsavimo išplėtimas. Konstitucinės konvencijos metu balso teisė dažnai būdavo suteikiama tik pinigingiems žemės savininkams. Laikui bėgant tai pasikeitė ir balsavimo teisė buvo suteikta ir kitoms grupėms. Pirmiausia balsavimo teisė priklausė visiems vyrams, tada visiems asmenims nuo 21 metų, vėliau nuo 18. Neformali *status quo* tapo įstatymu, Konstitucijos dalimi, nes būtent ta kryptimi vystėsi kultūra. Kitas pvz. yra JAV vykęs politinis procesas: politinės partijos ir jų atributai (tokie kaip užuomazgos ir konvencijos) Konstitucijoje nėra minimi ar svarstomi, bet jie yra esminiai politinėje sistemoje.

Antras svarbus būdas, kuriuo vyksta reikšmės pokyčiai Konstitucijoje, yra per teismų sistemą. Kaip aukščiausiasis Konstitucijos interpretavimo arbitras, teismai turi didesnę realią galią nei užsimenama Konstitucijoje. Pvz., iki Privatumo bylų, valstija galėjo puikiai sutuoktinių poroms uždrausti naudotis kontracepcija; uždrausti juodaodžiams sudaryti santuokas su baltaodžiais; uždrausti abortus. Dėl pasikeitusio teismų sistemos Konstitucijos interpretavimo, pasikeitė ir valstybės požiūris į šiuos klausimus.

Nei vienu iš šių atvejų, Konstitucija nebuvo pakeista. Greičiau pasikeitė būdas, kuriuo buvo žiūrima į Konstituciją, ir tai turėjo pasekmių. Šie reikšmės pokyčiai yra labai svarbūs, nes jie įteisina paprastu teisėjo sprendimu ir, nebūdami Konstitucijos dalimi, gali būti vėliau pakeisti.

XI konstitucijos pataisa tapo tiesiogine Aukščiausiojo teismo nutarimo Chisholm prieš Džordžiją (Chisholm v Georgia) bylos pasekme. 1793 m. buvo manoma, kad Aukščiausiasis teismas peržengė savo ribas ir buvo bijoma, kad neuždraudus Konstitucijos pataisų, tai gali pasikartoti. Chisholm byla buvo išspręsta 1793 m., praėjus penkeriems metams po Konstitucijos priėmimo. Pataisa buvo priimta Kongreso 1794 m. kovo 4 d., o ratifikuota 1795 m. vasario 7 d. Pataisa apriboja federalinių teismų jurisdikciją išklaudyti vienos valstijos piliečių ieškinius kitai valstijai. Vėlesnės interpretacijos išplėtė pataisą bei įtraukė ir valstijas, kuriai pareikštas ieškinys, piliečius.

„Precedentas spręsti apie įstatymų atitikimą konstitucijai buvo sukurtas JAV. 1801 - 1803 m. praktikoje įgyta funkcija (1803 m. Aukščiausiasis teismas patenkino W. Marbury ieškinį J. Madison'ui, pripažino Kongreso 1789 m. Įstatymo dėl sandaros 13 straipsnį nekonstituciniu) buvo panaudota daugiau kaip 120 kartų pripažįstant JAV Kongreso įstatymų ir daugiau kaip 950 valstijų konstitucijų ir įstatymų atskirų nuostatų nekonstitucingumą.“¹⁰⁶

JAV Konstitucija tiesiogiai nesuteikia teisės Aukščiausiajam Teismui vykdyti konstitucinės priežiūros, šią teisę Teismas pats sau suteikė remdamasis Konstitucijos tekstu ir struktūra. Klausimas, ar Konstitucijos kūrėjai norėjo suteikti Aukščiausiajam Teismui šią galią, buvo vienas iš ginčų objektų, kadangi pačioje Konstitucijoje apie tai kalbama nebuvo, o teisininkai skirtingai interpretavo Konstitucijos kūrėjų ketinimus. Visgi yra laikoma, kad didžioji dauguma 1787 m. Konstitucinio susirinkimo dalyvių numatė šią Teismo teisę.

Konstitucinė priežiūra – galia, leidžianti skelbti Kongreso ar Prezidento aktus negaliojančiais, jei jie prieštarauja Konstitucijai. Suteikdamas sau tokią teisę, Teismas paskelbė tokiu būdu būsiantis “stabdžių ir atsvarų” sistemos, įtvirtintos Konstitucijoje, įgyvendintoju. Vykdydamas konstitucinę priežiūrą Teismas veikia kaip federalinės sistemos arbitras, sprendžiantis ginčus tarp valstijų ir nacionalinės vyriausybės, jis nustato konstitucinių galių ribas tarp nacionalinės valdžios įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios šakų, saugo individų laisvę nuo nacionalinės ir valstijų valdžių. Konstitucinė priežiūra suteikia Aukščiausiajam Teismui teisę tarti lemiamą žodį interpretuojant Konstituciją. Nepaisant to, yra būdų “apeiti” Teismo sprendimus: teisėjų veiksmai gali būti kontroliuojami apkaltos procedūros pagalba arba, jei koks nors aktas prieštarauja Konstitucijai, galima priimti Konstitucijos pataisas. Siekiant panaikinti Teismo sprendimus, Konstitucija buvo keičiama mažiausiai tris kartus:

1794 m. XI pataisa panaikino Teismo sprendimą, kad privatūs asmenys gali kelti valstijoms ieškinius federaliniuose teismuose, XVI pataisa 1913 m. panaikino Teismo sprendimą, kad

¹⁰⁶ Konstitucinė Justicija: dabartis ir ateitis. Vilnius, 1998.

federaliniai pajamų mokesčiai prieštarauja Konstitucijai, XXVI pataisa 1971 m. panaikino Teismo sprendimą, kuris atmetė 18 metų sulaukusių asmenų teisę balsuoti federaliniuose ir valstijų valdžios rinkimuose. Vis dėlto, kadangi Konstitucijos keitimo procedūra nėra paprasta (reikalinga 2/3 balsų dauguma abiejuose Kongreso rūmuose bei ratifikavimas valstijose 3/4 balsų dauguma), ji naudojama retai. Kongresas gali apriboti Teismo jurisdikciją ir atimant teisę nagrinėti tam tikro tipo bylas, tačiau tai yra kraštutinė priemonė, kuria kartais yra gąsdinama, bet beveik niekada nesinaudojama.

Savo precedentų yra įdomi XII konstitucijos pataisa. 1799 m. rinkimuose Jefferson'as ir Aaron Burr'as abu gavo vienodai Rinkikų kolegijos balsų – po 73 balsus. Problemą komplikavo tai, jog jie abu buvo tos pačios partijos atstovai. Šios situacijos išdavoje parengta XII pataisa, pagal kurią jie dėl kokių nors aplinkybių rinkikų kolegija negali išrinkti prezidento, tuomet šalies prezidentą renka Atstovų rūmai, o viceprezidentą – Senatas.

Ne mažiau svarbi ir XXII konstitucijos pataisa, apribojanti prezidento kadenciją iki dviejų. Reikia pažymėti, jog jos priėmimo metu, kadencijų skaičius nebuvo ribojamas, tačiau buvo laikomasi papročio, kad vienas ir tas pats asmuo negali eiti pareigų daugiau nei dvi kadencijas. Šią tvarką nutraukė F. Rusvelt'as, kuris vadovavo šaliai keturias kadencijas.

IŠVADOS

Apibendrinant visą darbą galima išskirti šiuos Jungtinių Amerikos Valstijų konstitucijos priėmimo ir raidos aspektus:

I. Kolonizacijos ir konstitucionalizmo esminiai bruožai

1. Anglijos kolonijos kūrėsi Šiaurės Amerikos rytinėje pakrantėje nuo XVII a. pradžios turėdamos skirtingą teisinį statusą: 1) priklausančios Anglijos karūnai, jas valdė karaliaus skiriami gubernatoriai, bet jos turėjo ir gyventojų renkamus įstatymų leidybos susirinkimus; savivaldos teisę turinčios kolonijos, kurios veikė karaliaus chartijos, išduotos koloniją įsteigusiai prekybos kompanijai, pagrindu, kurių visos institucijos buvo renkamos pačių gyventojų; privačios valdos atitinkama karaliaus chartija čia buvo dovanota atskiriems asmenims. Pirmosios Anglijos kolonijos Virdžinijos vaidmuo konstitucingumo genezei neabejotinas. Joje įvyko pirmasis gyventojų susirinkimas, nustatęs atitinkamą valdymo ir atstovavimo tvarką.
2. Antrasis svarbus konstitucingumo žingsnis įtvirtintas Mayflower'io sutartimi 1620 m. Svarbiausias šio dokumento bruožas – įtvirtinti polinės veiklos principai: moralė, tėvynės suvokimas, religija. Šioje sutartyje randame viską, kuo šiandien vadovaujasi JAV piliečiai. Nemažiau svarbu ir tai, jog rašytine forma įtvirtinamas daugumos valdymo modelis. Šio dokumento signatarai įsipareigojo vadovautis teisingumo ir lygybės principais politiniame ir religiniame lygmenyse. Po dešimties metų (1630 m.) John'as Winthrop'as atvykęs į Ameriką transformavo akcinės bendrovės valdymo modelį į Visuotinį susirinkimą, kuris tapo kolonijos įstatymų leidžiamosios valdžios pagrindu, taip įtvirtindamas daugumos atstovavimo principus.
3. Pirmosios kolonizacijos metu išryškėjo ir dar vienas bruožas – dalis valstijų steigėsi tikinčiųjų atšakų daugumos pagrindu. Taip įkurtos Merilendo, Rod Ailando, Niu Hempšyro, Niu Haveno ir Konektikuto valstijos. Jose su tam tikrais skirtumais buvo įteisintas valdžios atskyrimas nuo bažnyčios bei tikėjimo laisvė.
4. Anglijoje vykusio 1640 iki 1660 metų revoliucija susilpnino karaliaus įtaką kolonijose. Per tą laiką kolonijos sustiprėjo iš vidaus, jose jau galiojo savi atstovavimo ir vadovavimo principai, kurie vėliau turėjo tiesioginės įtakos atskiroms konstitucijos nuostatoms. Gynybiniais tikslais suformuota Naujosios Anglijos konfederacija, kuri nors ir netapo kolonijų centrine valdžia, tačiau buvo pirmu žingsniu tolimesnės konfederacijos kūrime. Įtvirtintas pirmasis kolonijų atstovavimo principas.

5. Po revoliucijos Anglijoje vyravo dvi idėjos: 1) valdžios galios turi būti ribotos ir 2) merkantilizmo išaukštinimas. Antroji priežastis įtakojo antrąją kolonizacijos bangą bei pirmųjų kolonijų veiklą ribojančių Navigacijos aktų išleidimą.
6. Priklausomai nuo politinės situacijos Anglijoje XVII a. antroje pusėje buvo didinama ar mažinama įtaka kolonijų valdymui. Valdant Jurgiui I ir Jurgiui II Didžiosios Britanijos biurokratai sumažino Amerikos kolonijų vidinę kontrolę. Tuo pasinaudojo Amerikos kolonijų įstatymų leidžiamosios institucijos, kad padidintų savo įtaką. Teoriškai gubernatoriai buvo dominuojantys politiniai veikėjai kolonijose. Jie vadovavo kariuomenei, turėjo teisę aukštesnei įstatymdavystės institucijai rekomenduoti skirti teisėjus, taikos teisėjus ir patarti kitais klausimais. Tačiau realiai, gubernatoriai turėjo dalintis savo valdžia su įstatymų leidžiamaisiais susirinkimais. Kol galiausiai įstatymų leidžiamoji institucija tapo dominuojančia kolonijos institucija. Vidiniai ekonominiai bei socialiniai konfliktai, auganti Anglijos kontrolė sudarė palankias sąlygas 12 metų trukusiam konfliktui dėl parlamentinių mokesčių ir administracinio valdymo, kuris privedė prie 1775-1783 m. Amerikos Revoliucijos.
7. 1763 – 1776 metų maišto priežastys: didėjantys mokesčiai kolonijoms, neleista plėstis į vakarus, kariuomenės įvedimas, Netolerancijos aktai bei laisvės idėjos kolonistų tarpe. Tokioje terpėje subrendo Nepriklausomybės idėja, kuri buvo realizuota 1776 m. liepos 4 d. Nepriklausomybės deklaracijos forma. Įtakos jos turiniui turėjo tokios iškilios to laikmečio asmenybės kaip John'as Adams'as, Ben'as Franklin'as, Robert'as Livingston'as, Roger'is Sherman'as ir Thomas Jefferson'as. Nepriklausomybės Deklaracijoje savo vietą surado J. Locke, J.J.Rousseau, Montesquieu ir kitų to meto pažangiausių veikėjų mintys. Deklaracijoje jau minimas naujas tarptautinės teisės subjektas – Jungtinės Amerikos Valstijos. Realiai tokiu subjektu Jungtinės Amerikos Valstijos tapo tik 1783 m. rugsėjo 3 d., kai Paryžiuje buvo pasirašyta taikos sutartis su Anglija.

II. Filadelfijos kongreso pagrindiniai etapai ir esminiai bruožai

1. 1777 metais baigti rengti Konfederacijos straipsniai, tačiau dar beveik keturis metus buvo tobulinami, kol visos kolonijos sutiko juos ratifikuoti. Buvo sutarta dėl konfederacijos subjektų savarankiškumo, tačiau stiprios centrinės valdžios nebuvimas leido atskiroms valstijoms savivaliauti. Nereguluojama vidaus ir užsienio prekyba, bendros mokesčių sistemos nebuvimas ir kitos priežastys sąlygojo poreikį iš naujo svarstyti konfederacijos valdžios įgalinimo klausimus. 1786 m. buvo sušaukta konferencija vidaus prekybos reikalams naujojoje valstybėje

aptarti, kuri dėl prasto atstovavimo buvo atidėta iki kitų metų. Buvo priimtas sprendimas keisti Konfederacijos straipsnių nuostatas.

2. Susirinkus 1787 metais Filadelfijoje, James'as Madison'as pristatė Virdžinijos planą, kurio esmė: dviejų rūmų parlamentas, įstatymų vykdomoji valdžia ir teisminė valdžia atskirtos. Pasiūlytas respublikos modelis su tiesioginiais žemesniųjų rūmų rinkimais ir su nacionalinės teisės viršenybe prieš atskiros valstijos teisę.
3. Virdžinijos plano kompromisas buvo pasiektas tik Roger'io Sherman'o dėka, nes padėjo sureguliuoti atstovavimo rūmuose principus. Virdžinijos plane viskas buvo proporcinga gyventojų skaičiui, tačiau mažos valstijos buvo tvirtai nusistačiusios lygios rinkimų teisės Senate klausimu. Galiausiai buvo susitarta dėl tokio Senato, kokį matome šiandien.
4. Galutinis konstitucijos tekstas numatė pakankamai stiprų prezidento institutą, veikiantį balanse su galingu parlamentu ir nepriklausomais teismais. Konstitucijoje aiškiai nubrėžtos prezidento, teismų ir Kongreso veiklos ribos ir įgaliojimai.
5. Konstitucijos ratifikavimas užtruko pakankamai ilgai dėl keletos priežasčių: vienos valstijos jos neratifikavo, kol į ją nebuvo įtrauktas Teisių Bilis, kitos nesutiko su federalizmo idėja ir per didelių galių centrinei valdžiai suteikimo.
6. Teisių Bilis, 1791 m. papildęs Konstituciją, sudaro šiuolaikinį pilietinių teisių įstatymo pagrindą. Iš pradžių pirmųjų 10 pataisų apribojimai galiojo tik federalinei vyriausybei. Tačiau kiekviena valstija savo konstitucijose padarė panašius apribojimus, užtikrinančius jų gyventojams spaudos, kalbos, susirinkimų, religijos laisvės teisių neliečiamumą, o taip pat ginančius jų gyvybę, laisvę bei nuosavybę nuo nenumatytų valdžios veiksmų.

III. Konstitucingumo raida XIX – XX a.

1. Pilietinis karas panaikino paskutinę blygybę įtvirtiną konstitucijoje ir suteikė vergams piliečių teises. Tai buvo pasiekta per XIII, XIV ir XV konstitucijos pataisus.
2. Tolimesnė konstitucingumo raida JAV siejama su galių padalijimu. Aiškiau apibrėžiamos Aukščiausiojo Teismo, Prezidento ir kitų valdžios institucijų teisės. Konstitucijos pataisomis toliau buvo šalinami bet kokie žmogaus teisių ir laisvių suvaržymai.
3. JAV konstitucinė justicija pasižymėjo tuo, kad žmogaus teisių katalogas buvo nuolat plėtojamas. Tai matome ir iš daugybės bylų, kurias nagrinėjo teismai.

LITERATŪRA

Knygos ir straipsniai:

1. Abramowitz J. American History sixth Editon. USA, 1983;
2. Alder J. Constitutional and Adminisirative law, London: Matmillan Press LTD, 1994;
3. Branson M. Nuo Teisių Bilio (1791 m.) iki Visuotinės deklaracijos: amerikietiškoji švietimo apie demokratiją tradicija. / red. Hugh Starkey./ Vilnius: Europos Tarybos informacijos biuras, 2004;
4. Cincotta H. JAV istorijos apybraiža. Vilnius: Jungtinių valstijų informacijos agentūra, 2000;
5. Dicey A.V. Konstitucinės teisės studijų įvadas. Vilnius: Eugrimas, 1998;
6. Geise D. R. American History to 1877. USA: Barron's, 1992;
7. Kammen M. G. The Origins of the American Constitution: A documentary history. Penguin books USA Inc., 1986;
8. Konstitucinė justicija: Dabartis ir ateitis. Vilnius: Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, 1998;
9. Lane E. J. , Konstitucija ir politikos teorija, Kaunas: Naujasis lankas, 2003;
10. Lutz S. D. The Origins of the American Constitutionalism. Louisiana State University Press, 1988
11. Mesonis G., Meilius K. Constitutional conventions and the theory of relativity of moral norms. Warszawskie Studia Teologicine. Nr. XVII, 2004;
12. Mesonis G. Jungtinių valstijų konstitucija. Šiuolaikinė konstitucija: studijos apie užsienio šalių konstitucinį reguliavimą : kolektyvinė monografija / Toma Birmontienė, Ona Buišienė, Egidijus Jarašiūnas, Gediminas Mesonis, Viktorija Staugaitytė, Milda Vainiutė, Elena Vaitiekienė, Saulė Vidrinskaitė, Juozas Žilys; Mykolo Romerio universitetas. Vilnius : Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras, 2005;
13. Roberts M. P. Rewiew text in United States History. USA, 1970;
14. Tocqueville A. Apie demokratiją Amerikoje. Amžius, 1996;
15. Užsienio šalių konstitucijos. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2004;
16. Wickens F.J. Themes in United States History USA, 1970;

Internetiniai šaltiniai:

17. Cody D. The Glorious Revolution. [interaktyvus]:
http://www.victorianweb.org/history/Glorious_Revolution.html [2005 11 28]
18. Colonial America Encyclopedia Encarta [interaktyvus]:
http://encarta.msn.com/encyclopedia_1741502191/History_of_Colonial_America.html#s1
[2005 11 25];
19. Colonial Virginia: House of Burgesses. [interaktyvus]:
<http://www.u-s-history.com/pages/h1151.html> [2005 11 26];
20. Comparing the Articles and the Constitution [interaktyvus]:
<http://www.usconstitution.net/constconart.html> [2005 12 04];
21. Constitutions, Statutes, and Legislative Information - By State [interaktyvus]:
<http://www.law.cornell.edu/statutes.html> [2005 12 03];
22. Declaration and Resolves of the First Continental Congress (October 1774) [interaktyvus]:
<http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1751-1775/independence/decrees.htm> [2005 11 29];
23. Federalisti No. 51 [interaktyvus]: <http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1776-1800/federalist/fed51.htm> [2005 12 04];
24. John Dickenson Letters from a farmer II [interaktyvus] <http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1751-1775/townshend/dickII.htm> [2005 11 29];
25. John Dickenson Letters from a farmer IV [interaktyvus]: <http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1751-1775/townshend/dickIV.htm> [2005 11 29]
26. Maryland. Encyclopedia Encarta [interaktyvus]
http://encarta.msn.com/encyclopedia_1741502191_2/History_of_Colonial_America.html
[2005 11 26];
27. Mayflower Encyclopedia Encarta [interaktyvus]:
[http://encarta.msn.com/encyclopedia_761573892/Mayflower_\(vessel\).html](http://encarta.msn.com/encyclopedia_761573892/Mayflower_(vessel).html) [2005 11 26];
28. New England Confederation 1643 – 1684. [interaktyvus]: <http://www.u-s-history.com/pages/h545.html> [2005 11 26];
29. Mercantilism. The Columbia Electronic Encyclopedia, 6th ed. Columbia University Press.
[interaktyvus]: <http://www.infoplease.com/ce6/bus/A0832738.html> [2005 11 27];
30. Mercantilism. [interaktyvus]:
http://encarta.msn.com/encyclopedia_761564630/Mercantilism.html [2005 11 27];

31. Padover K.S. The Living U.S. Constitution. 3rd. Revised Edition. A Meridian Book, 1995;
32. Pennsylvania, a primer [interaktyvus]:
http://www.libraries.psu.edu/do/dbwholepdfs/26793875_whole.pdf [2005 11 27];
33. Pequot War (1637) [interaktyvus]: <http://www.u-s-history.com/pages/h580.html> [2005 11 26];
34. Prelude to Revolution [interaktyvus]:
<http://www.historyplace.com/unitedstates/revolution/rev-prel.htm> [2005 11 28];
35. Rempel G. Mercantilism. [interaktyvus]:
<http://mars.acnet.wnec.edu/~grempe/courses/wc2/lectures/mercantilism.html> [2005 11 27];
36. Rhode Island. Encyclopedia Encarta. [interaktyvus]
http://encarta.msn.com/encyclopedia_1741502191_3/History_of_Colonial_America.html
[2005 11 26];
37. Separation of powers [interaktyvus]: http://www.usconstitution.net/consttop_sepp.html
[2005 12 05];
38. The Articles of Confederation [interaktyvus]:
<http://www.usconstitution.net/articles.html#Article6> [2005 11 30];
39. The Constitutional convention [interaktyvus]:
http://www.usconstitution.net/consttop_econ.html [2005 12 02];
40. The Declaration of Independence. The U.S. Constitution online. [interaktyvus]:
http://www.usconstitution.net/consttop_decl.html [2005 11 28];
41. The First Virginia Charter (April 10, 1606). [interaktyvus]:
<http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1601-1650/virginia/chart01.htm> [2005 11 25];
42. The Final Text of the Declaration of Independence, July 4 1776 [interaktyvus]:
<http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1776-1800/independence/doi.htm> [2005 11 29];
43. The Mayflower Compact (November 1620). [interaktyvus]:
<http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1601-1650/plymouth/compac.htm> [2005 11 26];
44. The Mayflower Compact. [interaktyvus]:
<http://www.historyplace.com/unitedstates/revolution/mayflower.htm> [2005 11 26];
45. The Report of the Annapolis Conference [interaktyvus]:
<http://www.usconstitution.net/annapolis.html> [2005 12 02]
46. The Second Virginia Charter (May 23, 1609). [interaktyvus]:
<http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1601-1650/virginia/chart02.htm> [2005 11 25];

47. The Third Virginia Charter (March 12, 1612). [interaktyvus]:
<http://odur.let.rug.nl/~usa/D/1601-1650/virginia/chart03.htm> [2005 11 25];
48. Western Land Claims [interaktyvus]: <http://www.u-s-history.com/pages/h1160.html> [2005 12 02];

SANTRAUKA

Šiame darbe nagrinėjamas JAV konstitucijos priėmimo istorinis aspektas, leidžiantis suvokti kokios priežastys darė tiesioginę įtaką konstitucijos turiniui. Autorė atkreipia dėmesį į tai, kad konstitucingumo užuomazgos formavosi nuo pirmųjų kolonijų įsisteigimo. Svarbų vaidmenį šiame procese suvaidino pirmasis Virdžinijos visuotinis susirinkimas.

Antrasis, svarbus žingsnis konstitucingumo link – Mayflower'io sutartis, kurioje išdėstytos esminės politinės veiklos nuostatos moralės, religijos ir kitais klausimais. Įtvirtinamas daugumos valdymo modelis.

Anglijos karalių vykdoma politiką, švietėjiškų idėjų sklaida ir kitos priežastys sudarė prielaidas kolonijoms siekti nepriklausomybės ir galiausiai tai buvo įtvirtinta 1776 m. liepos 4 Nepriklausomybės deklaracijoje. Tuo metu jau buvo susiformavusi konfederacinė sąmonė, tačiau su stipriai apribota centrine valdžia. Dokumente jau minimas naujas tarptautinės teisės subjektas – Jungtinės Amerikos Valstijos.

Nesugebėjimas derinti pozicijų tarp atskirų valstijų ir vesti vieningos užsienio politikos paskatino peržiūrėti Konfederacijos sutartį. Filadelfijos kongrese po ilgų derybų ir kompromisų buvo parengtas ir patvirtintas Konstitucijos tekstas. Konstitucijos ratifikavimas užtruko pakankamai ilgai dėl keleto priežasčių: vienos valstijos jos neratifikavo, kol į ją nebuvo įtrauktas Teisių bilis, kitos nesutiko su federalizmo idėja ir per didelių galių centrinei valdžiai suteikimo.

Teisių bilis, 1791 m. papildė JAV Konstituciją ir kartu su ja sudaro šiuolaikinį pilietinių teisių įstatymo pagrindą. Iš pradžių pirmųjų 10 pataisų apribojimai galiojo tik federalinei vyriausybei. Tačiau kiekviena valstija savo konstitucijose padarė panašius apribojimus, užtikrinančius jų gyventojams spaudos, kalbos, susirinkimų, religijos laisvės teisių neliečiamumą, o taip pat ginančius jų gyvybę, laisvę bei nuosavybę nuo nenumatytų valdžios veiksmų.

Pilietinis karas panaikino paskutinę blogybę įtvirtintą konstitucijoje ir suteikė vergams piliečių teises. Tolimesnė konstitucingumo raida siejama su galių padalijimu. Aiškiau apibrėžiamos Aukščiausiojo Teismo, Prezidento ir kitų valdžios institucijų teisės. Konstitucijos pataisomis toliau šalinamos bet kokie žmogaus laisvių ir teisių suvaržymai.

Key words: United States of America, Constitution, Enactment

SUMMARY

The paper deals with the historic aspect of the USA Constitution enactment which is the means to realize the causes that made direct impact on the constitutional content. The author stresses the fact that the rudiments of the constitution have been formed with the establishment of the first colonies. An important part in this process was played by the first Assembly of Virginia.

Another step leading to the constitutionality was the Mayflower's Agreement containing the basic provisions of political activity in the issues of morality, religion, etc. The model of majority legislature was established.

The policy of the kings of England, the spread of educative ideas gave the prerequisite for the strivings for independence which finally resulted in the Declaration of Independence, in June 4th, 1776. By this time the constitutional consciousness had been already formed, however with highly limited central power. A new international law subject - the United States of America - was mentioned in the document.

The incapacity to coordinate positions among different states and to maintain solid foreign policy encouraged the revision of Confederation Agreement. Following long debates and compromises the Constitutional text was drawn and confirmed in the Congress of Philadelphia. The long ratification of the Constitution was due to several problems: several states refused the ratification until the Bill of Rights was added; others opposed the idea of federalism and the enlargement of central powers.

The Bill of Rights complemented the USA Constitution and together they lay the backgrounds for modern civil law. At the beginning the first restrictions of the 10 amendments were applied only for federal government. However, similar amendments followed in every state, ensuring both their people's right to freedom of press, meetings, religion and protecting their live, freedom and property from unexpected governmental actions.

The civil war eliminated the last evil sealed in the Constitution and gave the civil rights to slaves. The further development of constitutionality is associated with division of powers. The rights of the Supreme Court, President and other governmental institutions were more clearly defined. The Constitutional Amendments are further meant to eliminate any restrictions on human rights or freedoms.